

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.7.2024.
SWD(2024) 811 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

**Izvješće o vladavini prava za 2024.
Poglavlje za Hrvatsku**

priložen dokumentu

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Izvješće o vladavini prava za 2024.
Stanje u području vladavine prava u Europskoj uniji**

{COM(2024) 800 final} - {SWD(2024) 801 final} - {SWD(2024) 802 final} -
{SWD(2024) 803 final} - {SWD(2024) 804 final} - {SWD(2024) 805 final} -
{SWD(2024) 806 final} - {SWD(2024) 807 final} - {SWD(2024) 808 final} -
{SWD(2024) 809 final} - {SWD(2024) 810 final} - {SWD(2024) 812 final} -
{SWD(2024) 813 final} - {SWD(2024) 814 final} - {SWD(2024) 815 final} -
{SWD(2024) 816 final} - {SWD(2024) 817 final} - {SWD(2024) 818 final} -
{SWD(2024) 819 final} - {SWD(2024) 820 final} - {SWD(2024) 821 final} -
{SWD(2024) 822 final} - {SWD(2024) 823 final} - {SWD(2024) 824 final} -
{SWD(2024) 825 final} - {SWD(2024) 826 final} - {SWD(2024) 827 final} -
{SWD(2024) 828 final} - {SWD(2024) 829 final} - {SWD(2024) 830 final} -
{SWD(2024) 831 final}

SAŽETAK

Povećane su plaće sudaca, državnih odvjetnika i sudskog osoblja. U 2024. se očekuje donošenje propisa o utvrđivanju objektivnih kriterija za visinu plaće. I dalje se radi na očuvanju i poboljšanju integriteta sudaca i državnih odvjetnika. Vlada namjerava 2024. predstaviti širi skup izmjena Zakona o državnom odvjetništvu, koje bi uključivale ukidanje pravne osnove za periodične sigurnosne provjere svih državnih odvjetnika. U raspravama o izboru novog glavnog državnog odvjetnika postavljena su brojna pitanja, među ostalim uključuje li postupak odabira dostatne zaštitne mjere kako bi se osigurala autonomija te funkcije. Iako je percepcija neovisnosti porasla, i dalje je vrlo niska. Komunikacija između sudova i njihovih korisnika sve je češće elektronička. Rad na digitalizaciji pravosudnog sustava traje. Iako je uveden niz mjera kako bi se skratilo trajanje sudskih postupaka, trajanje pojedinačnih predmeta i velik broj neriješenih predmeta i dalje su ozbiljan problem.

Donesen je Zakon o lobiranju i postroženi su propisi o podmićivanju stranih javnih službenika. Radilo se na učinkovitosti istraga i kaznenog progona za kaznena djela korupcije, ali Zakon o kaznenom postupku i Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta još nisu revidirani. Nastavile su se istrage, kazneni progon i donošenje osuđujućih presuda u predmetima korupcije, uključujući korupciju na visokoj razini. Tijela za borbu protiv korupcije i dalje nastoje što bolje iskoristiti svoje resurse. Smanjio se broj nepravilnosti u provedbi propisa o financiranju političkih stranaka na koje su naišli Državno izborno povjerenstvo i Državni ured za reviziju. Hrvatska aktivno upoznaje javnost s novim zakonodavstvom o zviždačima. Poduzete su određene mjere za otkrivanje i sprečavanje korupcije u javnoj nabavi, koja je još uvijek visokorizično područje.

Postojeći pravni okvir štiti medijski pluralizam i slobodu medija, kao i pravo na informiranje. Politička neovisnost Vijeća za elektroničke medije i javne radiotelevizije, HRT-a, ostaje otvoreno pitanje. HRT je na udaru kritika zbog navodnih sukoba interesa. Postignut je napredak u vezi sa sigurnošću novinara, radi koje su predstavnici novinara i javne vlasti sklopili sporazum o suradnji. Informacije o vlasništvu nad medijima jesu dostupne javnosti, ali nije postignuta potpuna transparentnost vlasništva. S okvirom za pravednu i transparentnu raspodjelu sredstava za državno oglašavanje postoje problemi i na nacionalnoj i na lokalnoj razini, a nisu poduzeti nikakvi koraci kako bi ga se ojačalo. Hrvatska nastavlja senzibilizirati javnost za još uvijek prisutan problem strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja (SLAPP) usmjerenih protiv novinara. Iako su novinari izuzeti od odgovornosti za kazneno djelo otkrivanja informacija iz tekućih istraga, dionici i dalje oštro kritiziraju njegovo uvođenje. Poduzimaju se određeni koraci kako bi se odgovorilo na tu njihovu zabrinutost.

Novim Zakonom o instrumentima politike boljih propisa uveden je stroži okvir za procjenu učinaka i vrednovanje propisa, kao i dodatni standardi za savjetovanje s javnošću. Novi Zakon o upravnim sporovima sadržava mjere za bržu provedbu presuda upravnih sudova. Postignut je određen napredak u provedbi preporuka pučke pravobraniteljice, ali pitanje pristupa informacijama još nije do kraja riješeno. Postupno se prelazi na višegodišnji model financiranja organizacija civilnog društva, ali novi Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva još nije donesen.

PREPORUKE

Kad je riječ o provedbi preporuka iz Izvješća o vladavini prava za 2023., Hrvatska je postigla sljedeće:

- znatan napredak u nastavku strukturnog rada na pitanju plaća sudaca, državnih odvjetnika i sudskog osoblja, uzimajući u obzir europske standarde o resursima i naknadama za pravosudni sustav,
- znatan napredak u donošenju sveobuhvatnog zakonodavstva u području lobiranja, među ostalim prema osobama na najvišim izvršnim položajima, te u uspostavi javnog registra lobista,
- određen napredak u povećanju učinkovitosti istraga i kaznenog progona počinitelja u predmetima korupcije, ali ne i u reviziji Zakona o kaznenom postupku i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta kako je predviđeno u Strategiji sprječavanja korupcije,
- nikakav napredak u jačanju okvira za pravednu i transparentnu raspodjelu sredstava za državno oglašavanje utvrđivanjem jasnih mjerila, dobrih praksi i mjera nadzora kako bi se zajamčilo djelotvorno funkcioniranje postupka javnog natječaja za lokalne i regionalne medije,
- određen napredak u provedbi preporuke da poduzme daljnje korake u rješavanju pitanja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja usmjerenih na novinare, među ostalim tako da revidira pravne odredbe o kleveti i potiče širu primjenu postupovnih pravila kojima se dopušta odbacivanje neutemeljenih tužbi, uzimajući u obzir europske standarde o zaštiti novinara,
- određen daljnji napredak u poboljšavanju provedbe preporuka i sustavnijeg odgovaranja na zahtjeve pučke pravobraniteljice za informacije.

Na temelju toga i s obzirom na druge aktivnosti i događanja iz referentnog razdoblja, podsjećajući na relevantne obveze koje je Hrvatska preuzela u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti, Hrvatskoj se preporučuje da:

- revidira Zakon o kaznenom postupku i Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, u skladu sa Strategijom sprječavanja korupcije, kako bi dodatno povećala učinkovitost istraga i kaznenog progona počinitelja u predmetima korupcije,
- dodatno poradi na jačanju pravnog okvira i mehanizama nadzora kako bi osigurala pravednu i transparentnu raspodjelu sredstava za državno oglašavanje na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući postupke javne nabave,
- nastavi raditi na rješavanju pitanja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja usmjerenih na novinare, među ostalim tako da revidira pravne odredbe o kleveti i potiče širu primjenu postupovnih pravila kojima se dopušta odbacivanje neutemeljenih tužbi, uzimajući u obzir europske standarde o zaštiti novinara.
- dodatno poboljša provedbu preporuka i sustavnije odgovara na zahtjeve pučke pravobraniteljice za informacije.

I. PRAVOSUDNI SUSTAV

Hrvatska ima trostupanjski pravosudni sustav, koji se sastoji od redovnih i specijaliziranih sudova. Redovne prvostupanjske sudove koji se bave građanskim i kaznenim predmetima čine općinski sudovi (34). Županijski sudovi (15) redovni su drugostupanjski sudovi, koji imaju određenu nadležnost i u prvom stupnju. Specijalizirane prvostupanjske sudove čini devet trgovačkih i četiri upravna suda, a drugostupanjski su Visoki kazneni sud, Visoki prekršajni sud, Visoki trgovački sud i Visoki upravni sud. Vrhovni sud bavi se svim vrstama predmeta. Ustavni sud provodi ocjene ustavnosti. Neovisno Državno sudbeno vijeće osigurava samostalnost i neovisnost sudstva¹. Državno odvjetništvo samostalno je i neovisno pravosudno tijelo koje obavlja funkciju tužiteljstva, poduzima pravne radnje za zaštitu državne imovine i primjenjuje pravne lijekove za zaštitu Ustava i zakonâ. Na čelu svakog ureda državnog odvjetništva nalazi se državni odvjetnik. Glavni državni odvjetnik na čelu je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (DORH) kao glavnog ureda državnog odvjetništva. Državnoodvjetničko vijeće nadležno je za imenovanja i karijere državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, a za zastupanje i upravljanje nadležan je glavni državni odvjetnik². Državnoodvjetničko vijeće neovisno je samoupravno tijelo koje osigurava samostalnost i neovisnost Državnog odvjetništva³. Hrvatska sudjeluje u radu Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO). Hrvatska odvjetnička komora neovisna je samoupravna strukovna organizacija koja je nadležna za stegovne postupke protiv odvjetnika⁴.

Neovisnost

I šira javnost i poduzeća neovisnost pravosuđa u Hrvatskoj još uvijek percipiraju kao vrlo nisku. 23 % građana i 28 % poduzeća razinu neovisnosti sudova i sudaca 2024. smatra „dobrom ili vrlo dobrom”⁵. Percepcija neovisnosti pravosuđa u široj se javnosti blago

¹ Državno sudbeno vijeće sudsko je samoupravno tijelo s jedanaest članova: sedam sudaca, koje biraju njihovi kolege, dva sveučilišna profesora pravnih znanosti i dva saborska zastupnika, od kojih je jedan iz oporbe. Članovi se biraju na četiri godine i smiju jednom biti ponovno izabrani za tu dužnost. Državno sudbeno vijeće imenuje i razrješuje suce i predsjednike sudova, odlučuje o imunitetu, premještaju i vanjskim aktivnostima sudaca, vodi stegovne postupke i odlučuje o stegovnoj odgovornosti sudaca. Ono također sudjeluje u osposobljavanju sudaca, donosi metodologiju za ocjenjivanje obnašanja sudačke dužnosti i provjerava imovinske kartice sudaca.

² Slike 55 – 57, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2019.; slika 54, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2020., i slike 55 – 56, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

³ Državnoodvjetničko vijeće tužiteljsko je samoupravno tijelo s jedanaest članova: sedam zamjenika državnih odvjetnika, koje biraju njihovi kolege, dva sveučilišna profesora pravnih znanosti i dva saborska zastupnika, od kojih je jedan iz oporbe. Članovi se biraju na četiri godine i smiju jednom biti ponovno izabrani za tu dužnost. Državnoodvjetničko vijeće nadležno je za imenovanja, razrješavanja i premještaje državnih odvjetnika, odlučivanje o vanjskim aktivnostima i o prigovorima na ocjene obnašanja dužnosti te za sudjelovanje u osposobljavanju. Osim toga, vodi očevidnike i kontrolira imovinske kartice državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika te vodi stegovne postupke i odlučuje o stegovnoj odgovornosti zamjenika državnih odvjetnika.

⁴ Skupština Odvjetničke komore u skladu sa Statutom Hrvatske odvjetničke komore bira Disciplinski sud (koji se sastoji od najmanje pet članova te donosi odluke o težim povredama i žalbama na odluke disciplinskih vijeća) i Viši disciplinski sud (koji se sastoji od najmanje pet članova i donosi odluke o žalbama na odluke Disciplinskog suda). Upravni odbor Komore bira disciplinska vijeća, koja se sastoje od tri člana i donose odluke o manjim povredama.

⁵ Slike 51 i 53, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024., i slike 50 i 52, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2022. Razina percepcije neovisnosti pravosuđa kategorizirana je na sljedeći način: vrlo niska (manje od 30 % ispitanika smatra neovisnost pravosuđa dobrom ili vrlo dobrom); niska (30 – 39 %), prosječna (40 – 59 %), visoka (60 – 75 %), vrlo visoka (više od 75 %).

poboljšala u odnosu na 2023. (22 %), ali je i nešto slabija nego 2020. (24 %). Percepcija neovisnosti pravosuđa među poduzećima povećala se i u odnosu na 2023. (18 %) i u odnosu na 2020. (16 %). Glavni razlog zbog kojeg neovisnost sudova i sudaca percipiraju kao nisku za širu je javnost bio dojam da Vlada i političari zadiru u njihov rad ili na njih vrše pritisak, a za poduzeća uplitanje ili vršenje pritiska iz gospodarskih ili drugih posebnih interesa⁶. Ne postoje detaljnije ankete koje bi pomogle da se utvrde temeljni razlozi zbog kojih različiti dionici kontinuirano nisko ocjenjuju neovisnost pravosuđa⁷.

Vlada namjerava 2024. predstaviti širi skup izmjena Zakona o državnom odvjetništvu, koje bi uključivale ukidanje pravne osnove za periodične sigurnosne provjere svih državnih odvjetnika. U Izvješću o vladavini prava iz 2022. Hrvatskoj je preporučeno da „ponovno razmotri novouvedene periodične sigurnosne provjere svih sudaca i državnih odvjetnika koje provodi nacionalna sigurnosna agencija i umjesto toga osigura njihov integritet na temelju drugih postojećih mehanizama, uzimajući u obzir europske standarde neovisnosti pravosuđa i autonomije državnih odvjetnika te mišljenje Venecijanske komisije”⁸. U Izvješću o vladavini prava za 2023. utvrđeno je da je napredak u odnosu na preporuku iz 2022. bio značajan jer su rješenjem Ustavnog suda ukinute periodične sigurnosne provjere sudaca⁹ i jer su se tada pripremale izmjene kako bi se te provjere ukinule i za državne odvjetnike¹⁰. Iako je relevantna odredba o periodičnim sigurnosnim provjerama državnih odvjetnika još uvijek na snazi¹¹, takvih provjera državnih odvjetnika na temelju te odredbe nije bilo¹². Pravnu osnovu za periodične sigurnosne provjere svih državnih odvjetnika Vlada namjerava ukinuti u okviru šireg skupa izmjena Zakona o državnom odvjetništvu¹³.

I dalje se radi na očuvanju i poboljšanju integriteta sudaca i državnih odvjetnika. Nadležna tijela 2023. su nastavila provoditi istrage i postupke nad sucima i državnim

⁶ Slike 52 i 54, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

⁷ Posljednja sveobuhvatna anketa među korisnicima sudova i pravnim stručnjacima o dostupnosti i kvaliteti sudskih usluga provedena je 2015. Vidjeti i sliku 45 u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2017., sliku 49 u Pregledu za 2018., sliku 42 u Pregledu za 2019., sliku 42 u Pregledu za 2020., sliku 37 u Pregledu za 2021., sliku 40 u Pregledu za 2022., sliku 39 u Pregledu za 2023. i sliku 41 u Pregledu stanja za 2024., na kojima je prikazano da od 2016. do 2023. nije napravljena nijedna takva anketa. U Hrvatskoj 48 % poduzeća smatra da hrvatski sudovi i zakoni prilično dobro ili vrlo dobro štite njihova ulaganja. Među glavnim razlozima za zabrinutost oko zaštićenosti ulaganja u Hrvatskoj 28 % ispitanih poduzeća navode kvalitetu, učinkovitost ili neovisnost pravosuđa. Slike 55 i 56, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

⁸ Izvješće o vladavini prava za 2022., poglavlje za Hrvatsku, str. 2. Venecijanska komisija smatrala je da reforma nije opravdana i da je postojećim hrvatskim zakonodavstvom već predviđen širok raspon mehanizama za osiguravanje integriteta sudaca, kao što su: i. godišnje imovinske kartice koje provjerava Državno sudbeno vijeće; ii. godišnje ocjene koje provode predsjednici sudova (u vezi s minimalnim rezultatima i ponašanjem sudaca); iii. mogućnost pokretanja stegovnog postupka; iv. mogućnost kaznene odgovornosti (suci uživaju samo funkcionalni imunitet); i v. postojeće mogućnosti za sigurnosne provjere. Mišljenje Venecijanske komisije (CDL-AD(2022)005), točka 36.

⁹ Ustavni sud 7. veljače 2023. poništio je odredbe Zakona o sudovima kojima su uvedene periodične sigurnosne provjere sudaca. Odluka Ustavnog suda od 7. veljače 2023., *U-I-2215/2022*. S obzirom na pozitivan pomak iz 2023. u Izvješću o vladavini prava za 2023. nije ponovljena preporuka iz 2022. da se te sigurnosne provjere preispitaju.

¹⁰ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 4–5.

¹¹ Članak 99.a Zakona o državnom odvjetništvu, koji je Parlament donio 11. veljače 2022.

¹² Informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave i Državnog odvjetništva u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹³ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2023., str. 3, i informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

odvjetnicima na temelju dojava o povredama dužnosti ili počinjenim kaznenim djelima. Državno sudbeno vijeće zaprimilo je 52 zahtjeva za pokretanje kaznenih postupaka protiv sudaca¹⁴ i na zahtjev nadležnih tijela protiv sudaca pokrenulo 12 stegovnih postupaka¹⁵. Osim toga, nastavilo je obavljati svoju nadzornu funkciju u vezi s vanjskim aktivnostima sudaca¹⁶. Sabor je 14. ožujka 2024. donio izmjene Zakona o sudovima, kojima su uvedena dodatna pravila o vanjskim aktivnostima sudaca kako bi bili što nepristraniji¹⁷. Državnoodvjetničko vijeće 2023. je zaprimilo tri zahtjeva nadležnih tijela za pokretanje stegovnih postupaka protiv državnih odvjetnika¹⁸. Potpuno se oslanjajući na elektroničke registre (IT alate) i za to namijenjene ljudske resurse¹⁹, Državno sudbeno vijeće i Državnoodvjetničko vijeće provjerila su sve ažurirane godišnje imovinske kartice i utvrdila tek manji broj nepravilnosti²⁰.

U raspravama o izboru novog glavnog državnog odvjetnika postavljena su brojna pitanja, među ostalim uključuje li postupak odabira dostatne zaštitne mjere kako bi se osigurala autonomija te funkcije. Budući da je datum isteka mandata prethodnog glavnog državnog odvjetnika bio 26. svibnja 2024., Državnoodvjetničko vijeće Vladi je u skladu s propisanim postupkom dostavilo imena četvorice kandidata čije su prijave ocijenjene kao

¹⁴ U dva predmeta Državno sudbeno vijeće odobrilo je da se za suce odredi istražni zatvor, a u 32 predmeta zahtjev za istražni zatvor je odbijen. Pisane informacije dobivene od Državnog sudbenog vijeća u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁵ Ti su stegovni postupci pokrenuti na zahtjev nadležnih kao što su predsjednici sudova jer Državno sudbeno vijeće izriče stegovne kazne, ali ne može samo pokretati stegovne postupke. Broj pokrenutih stegovnih postupaka 2023. bio je manji nego 2022., kad su ih pokrenuta 22 (2021. su ih pokrenuta 23, a 2020. ih je pokrenuto 13). Državno sudbeno vijeće 2023. je izreklo pet stegovnih kazni (16 u 2022., 13 u 2021., jednu 2020.), od čega četiri novčane kazne i jedan ukor (2022. izrečena su četiri razrješenja od dužnosti, jedno uvjetno razrješenje od dužnosti, dvije novčane kazne i devet ukora). Pisane informacije koje je Državno sudbeno vijeće dostavilo nakon posjeta Hrvatskoj.

¹⁶ Državno sudbeno vijeće 2023. je zaprimilo 76 zahtjeva sudaca u vezi s vanjskim aktivnostima i sve ih odobrilo (2022. također ih je zaprimilo 76, a odobrilo 64; preostali zahtjevi bili su u skladu sa zakonom). Pisane informacije dobivene od Državnog sudbenog vijeća u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁷ Izmjenom članka 91. Zakona o sudovima zabranjeno je sudjelovanje sudaca u radu sudova časti i u stegovnim postupcima pri tijelima strukovnih komora i udruga.

¹⁸ Državnoodvjetničko vijeće 2023. je na zahtjev nadležnih tijela pokrenulo tri stegovna postupka (2022. jedan) i izreklo tri ukora (2022. jedno razrješenje od dužnosti i dva ukora). Informacije dobivene od Državnoodvjetničkog vijeća u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁹ Poboljšanje informatičkih alata i resursa tih dvaju vijeća do početka 2022. bila je jedna od ključnih etapa u hrvatskom Nacionalnom planu oporavka i otpornosti, koju je Hrvatska uspješno ostvarila. Vijeće Europske unije donijelo je Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, u kojoj se pod ključnom etapom 214 navodi: „U funkciji su elektronički alati i odgovarajući administrativni kapaciteti za DSV i DOV namijenjeni poboljšanju kvalitete njihova rada. Njihovi ljudski resursi povećat će se za 50 % u odnosu na osnovnu vrijednost iz 2021. (zapošljavanjem najmanje četiriju osoba), a DSV i DOV će se povezati sa ZIS-om i informacijskim sustavom Porezne uprave kako bi se uspostavio učinkovit mehanizam za provjeru imovinskih kartica državnih službenika”. Komisija je utvrdila da je ta ključna etapa u zadovoljavajućoj mjeri ostvarena 10. studenog 2022. Komunikacija Komisiji o pozitivnoj preliminarnoj ocjeni drugog zahtjeva Republike Hrvatske za isplatu u skladu s Uredbom (EU) 2021/241, C(2022) 8209 final.

²⁰ Na temelju podataka iz zemljišnih knjiga Državno sudbeno vijeće utvrdilo je devet slučajeva u kojima suci nisu prijavili sve nekretnine u svojem vlasništvu. Budući da se radilo o manjim propustima, Državno sudbeno vijeće nije im izreklo nikakve kazne. U jednom slučaju Državno sudbeno vijeće na zahtjev novinara obratilo se poreznom tijelu kako bi provjerilo imovinsku karticu jedne sutkinje iz 2019., kad se imovinske kartice još nisu mogle podnositi elektronički. Državnoodvjetničko vijeće koristilo je i moderniziralo elektroničke alate. Informacije dobivene od Državnog sudbenog vijeća i Državnoodvjetničkog vijeća u okviru posjeta Hrvatskoj.

pravovaljane²¹. Nakon saslušanja na saborskom odboru Vlada je predložila jednog kandidata Saboru, a Sabor ga je 7. veljače 2024. izglasao za novog državnog odvjetnika. Dužnost je preuzeo 27. svibnja 2024. Predsjednik Visokog kaznenog suda uz suglasnost predsjednika Vrhovnog suda 15. veljače 2024. podnio je protiv izabranog kandidata pritužbu zbog povrede Kodeksa sudačke etike²². Sudačko vijeće Visokog kaznenog suda 22. svibnja jednoglasno je odbacilo tu pritužbu²³. To je intenziviralo javnu raspravu o izabranom kandidatu i općenito o tome uključuje li postupak odabira glavnog državnog odvjetnika dostatne zaštitne mjere da bi se osigurala autonomija tog položaja²⁴. Prema trenutačnom postupku Državnoodvjetničko vijeće objavljuje poziv za podnošenje prijave, provjerava prihvatljivost prijave i prosljeđuje imena prihvatljivih kandidata Vladi, ali o njima ne daje mišljenje. U postupku imenovanja glavnog državnog odvjetnika trebalo bi se o stručnim kvalifikacijama kandidata savjetovati s relevantnim osobama, kao što su predstavnici pravosudne zajednice (i državnih odvjetnika) i civilnog društva²⁵. GRECO je također izrazio zabrinutost u vezi s tim i pozvao da se Državnoodvjetničko vijeće konstruktivno uključi u taj postupak²⁶. Prema europskim standardima glavne državne odvjetnike trebalo bi imenovati na način kojim će se u javnosti potaknuti povjerenje i poštovanje pravosuđa i pravne struke²⁷. U javnosti se raspravljalo i o

²¹ Na poziv objavljen 29. studenog 2023. prijave su dostavila četvorica kandidata: jedan odvjetnik, jedan od sadašnjih zamjenika glavnog državnog odvjetnika, jedan zamjenik županijskog državnog odvjetnika i jedan sudac Visokog kaznenog suda. Priopćenje Državnoodvjetničkog vijeća: „Zaprimljene četiri prijave na objavljeni javni poziv”, 5. siječnja 2024. U skladu s člankom 25. Zakona o državnom odvjetništvu Državnoodvjetničko vijeće provjerava samo pravodobnost i potpunost prijave i ne daje nikakvo mišljenje o kandidatima. Prema članku 23. istog tog zakona nadležni odbor Hrvatskog sabora mora dati prethodno mišljenje o kandidatima prije imenovanja. Istraživački novinari izvijestili su o navodnim kontaktima između jednog od kandidata koje je predložilo Državnoodvjetničko vijeće, a koji je tad bio sudac Visokog kaznenog suda, s jednim višim Vladinim dužnosnikom i još jednim pojedincem koji su bili predmet istrage ili optuženi za kaznena djela korupcije. Na temelju tih objava predsjednik Vrhovnog suda 5. veljače 2024. izrazio je zabrinutost zbog razotkrivenih informacija o tom kandidatu i najavio da će pokrenuti odgovarajući postupak kako bi razjasnio situaciju, uključujući eventualni stegovni postupak protiv kandidata u ulozi suca. Portal N1, Vrhovni sud traži dokumentaciju o Turudiću, 5. veljače 2024.

²² Priopćenje za medije Vrhovnog suda od 15. veljače 2024.

²³ Priopćenje za medije Visokog kaznenog suda: Sudačko vijeće Visokog kaznenog suda donijelo odluku o pritužbi za pokretanje postupka povrede Kodeksa sudačke etike, 23. svibnja 2024. .

²⁴ Ta su otkrića bila povod prosvjeda oporbenih stranaka, koji je održan 17. veljače 2024. u Zagrebu protiv imenovanja tog kandidata za glavnog državnog odvjetnika.

²⁵ Venecijanska komisija, Izvješće o europskim standardima u pogledu neovisnosti pravosudnog sustava: dio II. – Državno odvjetništvo, točka 35.

²⁶ GRECO je u evaluacijskom izvješću za 2018. utvrdio da se njegova preporuka ix. iz 2014. hrvatskim vlastima „da razmotre mogućnost ponovne procjene postupaka odabira, imenovanja i mandata Glavnog državnog odvjetnika s ciljem povećanja njegove transparentnosti i smanjenja rizika od neprikladnog utjecaja politike” provodi na zadovoljavajući način. Ipak, naglasio je da je unatoč zakonodavnim izmjenama iz 2018. „potrebno provesti dodatne provjere transparentnosti i objektivnosti u sustav izbora i imenovanja Glavnog državnog odvjetnika”. GRECO je naveo da je pozvao na „odlučnu uključenost Državnoodvjetničkog vijeća. S novim zakonom Državnoodvjetničko vijeće obnaša tek depozitnu ulogu”. GRECO je osim toga potaknuo vlasti „na nastavak rada na transparentnosti i smanjenju rizika od neprikladnog utjecaja politike kod imenovanja Glavnog državnog odvjetnika”. GRECO, Četvrti evaluacijski krug, drugo izvješće o sukladnosti za Hrvatsku, 7. prosinca 2018., GrecoRC4(2018)14, točke 33.–38. Vlada je navela da su izmjene Zakona o državnom odvjetništvu iz 2022. doprinijele provedbi preporuke GRECO-a o konstruktivnijem uključivanju Državnoodvjetničkog vijeća, s obzirom na to da su u Ustavu utvrđene uloge Vlade i Sabora u postupku imenovanja.

²⁷ Venecijanska komisija, Izvješće o europskim standardima u pogledu neovisnosti pravosudnog sustava: dio II. – Državno odvjetništvo, točka 34.; Mišljenje br. 9 (2014.) Savjetodavnog vijeća europskih sudaca (CCJE) upućeno Odboru ministara Vijeća Europe o europskim normama i načelima u vezi s državnim

određenim navodima o nadležnosti glavnog državnog odvjetnika za odlučivanje o raspodjeli predmeta između državnih odvjetnika i EPPO-a²⁸.

Sud Europske unije smatrao je da unutarnji postupovni mehanizam za izbjegavanje neusklađenosti u sudskoj praksi nije usklađen s načelom djelotvorne sudske zaštite²⁹. Visoki trgovački sud zatražio je od Suda Europske unije da donese odluku u vezi s praksom drugostupanjskih sudova da suci evidentičari koji utvrde da je neka presuda neusklađena s drugim presudama ili „pravnim shvaćanjem” koje je taj sud prethodno prihvatio mogu odgoditi donošenje presude i zatražiti sazivanje sjednice odjela. Sjednice odjela imaju ovlast za prihvaćanje „pravnih shvaćanja” obvezujućih za sva sudačka vijeća koja pripadaju tom odjelu³⁰. Sud Europske unije presudio je da ta praksa suca evidentičara nije u skladu sa zahtjevima povezanim s pravom na djelotvornu sudsku zaštitu³¹. Utvrdio je i nekoliko uvjeta koje bi u sudskoj praksi trebao poštovati postupovni mehanizam čiji je cilj izbjegavanje ili rješavanje sukoba kako bi bio u skladu s člankom 19. stavkom 1. UEU-a³².

Kvaliteta

Vrhovni sud donio je smjernice za komunikaciju pravosuđa s javnošću, kako je preporučila pučka pravobraniteljica. U Izvješću o vladavini prava za 2023. utvrđeno je da bi se komunikacija s javnošću o radu sudstva mogla poboljšati. Većina sudova ima za to zaduženo osoblje, ali nedovoljno se često održavaju konferencije za medije na kojima bi se govorilo o redovnom radu sudova i državnih odvjetništava³³. U skladu s preporukom pučke

odvjetnicima, str. 79, točka 56. Za komparativni pregled postupaka za imenovanje glavnih državnih odvjetnika vidjeti sliku 62 u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2023.

²⁸ Priopćenja za medije Ureda europskog javnog tužitelja, „Hrvatska: 29 osumnjičenika uhićeno u istrazi na Sveučilištu u Zagrebu” od 8. studenog 2023. i „EPPO provodi nove pretrage u sklopu istrage na Sveučilištu u Zagrebu” od 16. veljače 2024. Prema Vladi EPPO ima pravo na istragu u predmetima u Hrvatskoj, ali u tom predmetu nisu iskorištena sredstva EU-a pa bi za istragu trebali biti nadležni državni odvjetnici. Priopćenje za medije Vlade Republike Hrvatske, „Ne postoji pritisak na EPPO. Zalažemo se za zakonito trošenje europskih sredstava za koja se Vlada izborila”, 11. ožujka 2024. Priopćenje za medije Vlade Republike Hrvatske, „Plenković: Nalazimo se u najvećem ciklusu ulaganja u obrazovanje u povijesti Hrvatske vrijednom 2,5 milijarde eura”, 2. svibnja 2024.

²⁹ Presuda Suda Europske unije od 11. srpnja 2024. u spojenim predmetima C-554/21 Hann-Invest, C-622/21 Mineral-Sekuline i C-727/21 Udruga KHL Medveščak Zagreb.

³⁰ Vidjeti sliku 57. Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2022., pod kojom se u bilješci navodi da u Hrvatskoj suci evidentičari postoje na svim županijskim sudovima i na Visokom trgovačkom sudu, Visokom prekršajnom sudu, Visokom upravnom sudu, Visokom kaznenom sudu i Vrhovnom sudu, koji evidentiraju presude kako bi se stranke o njima mogle obavijestiti, te mogu upozoriti suca/vijeće o odstupanju od postojećeg „pravnog shvaćanja” i predložiti da se o tom odstupanju raspravi na sjednici odjela u skladu s člankom 40. Zakona o sudovima kako bi se donijela odluka odjela koja je obvezujuća za sve suce tog suda. Treba napomenuti da je u Zakonu o sudovima bilo izričito predviđeno da su „pravna shvaćanja” obvezna za sve sudove, uključujući suce na prvostupanjskim sudovima, sve dok ta odredba nije 2013. izmijenjena i prilagođena prije pristupanja Hrvatske EU-u.

³¹ Točka 69.

³² Točke 74.–80. Sud je smatrao nespojivim s pravom na djelotvornu sudsku zaštitu nacionalni propis koji sjednici odjela daje ovlast da prisili, prihvaćanjem „pravnog shvaćanja”, sudsko vijeće nadležno u predmetu da izmijeni sadržaj sudske odluke koju je prethodno donijelo, iako na toj sjednici odjela sudjeluju i suci koji nisu suci tog sudskog vijeća kao i, ovisno o slučaju, osobe izvan predmetnog suda pred kojima stranke nemaju mogućnost iznijeti svoje argumente. Točka 79.

³³ Unatoč određenim poboljšanjima razina percipirane neovisnosti pravosuđa u Hrvatskoj od 2016. je vrlo niska i u široj javnosti i među poduzećima. Slike 51 i 53, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

pravobraniteljice³⁴ Vrhovni sud donio je 25. rujna 2023. „Smjernice za komuniciranje pravosuđa s javnošću” kako bi olakšao pravodobnu, točnu i transparentnu komunikaciju o sadržaju i značaju sudskih odluka od javnog interesa³⁵. Te su smjernice prvenstveno namijenjene sudskim glasnogovornicima i službenicima za informiranje. Unapređenje komunikacijskih vještina na sudovima bio je i jedan od ciljeva Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, a Hrvatska ga je uspješno ispunila u travnju 2024.³⁶

Nakon složenih rasprava i pregovora postignut je značajan napredak u vezi s visinom plaća sudaca, državnih odvjetnika i sudskog osoblja. Očekuje se da će već 2024. biti doneseni akti u kojima će se utvrditi zakonski objektivni kriteriji za plaće. U Izvješću o vladavini prava za 2023. Hrvatskoj je preporučeno da „nastavi strukturni rad na pitanju plaća sudaca, državnih odvjetnika i sudskog osoblja, uzimajući u obzir europske standarde o resursima i naknadama za pravosudni sustav”³⁷. U njemu je utvrđeno da su zakonodavne izmjene donesene u lipnju 2023. u paru s povećanjem iz 2019. podigle osnovicu plaća sudaca i državnih odvjetnika nešto iznad one iz 2009.³⁸ Te su izmjene su dogovorene s predstavnicima sudaca kao prva mjera, a do kraja 2023. očekivale su se dodatne regulatorne izmjene kojima bi se utvrdili potrebni objektivni kriteriji za prilagodbe plaća sudaca i državnih odvjetnika, npr. indeksacija³⁹. Budući da takve daljnje mjere ipak nisu donesene, suci su u siječnju 2024. uz potporu državnih odvjetnika počeli primjenjivati „mjere upozorenja”, odnosno stupili u tzv. bijeli štrajk⁴⁰. Pregovori s Vladom nastavili su se u veljači 2024.⁴¹ i postignut je dogovor o povećanju osnovice plaća sudaca i državnih odvjetnika za 11,5 %. Sabor je 14. ožujka 2024. donio izmjenu Zakona o plaći i drugim materijalnim pravima pravosudnih dužnosnika⁴². Osim što je im povećana osnovica plaća, prilagođeni su i koeficijenti za suce i državne odvjetnike na različitim stupnjevima te su im

³⁴ Pučka pravobraniteljica navela je u svojoj preporuci da bi Pravosudna akademija trebala u suradnji s medijima novinarima pružati osposobljavanje o funkcioniranju i radu pravosuđa. Istaknula je da bi se uz sudska priopćenja za medije javnosti mogle pružati točnije i potpunije informacije na temelju strukturiranih komunikacija s medijima. Izvješće pučke pravobraniteljice za 2022., str. 128.

³⁵ Vrhovni sud, Smjernice za komuniciranje pravosuđa s javnošću u skladu s Akcijskim planom za razdoblje od 2022. do 2024. uz Strategiju sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030., 25. rujna 2023. i informacije Vrhovnog suda za Izvješće o vladavini prava za 2023., str. 19.

³⁶ Vijeće Europske unije donijelo je Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, u kojoj se pod ciljnom vrijednosti 217 navodi: „Šest novih edukacijskih programa provodi se kao dio programa stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i službenika u Pravosudnoj akademiji: razvoj vještina (vještine vođenja i upravljanja za predsjednike sudova, upravljanje sudovima za ravnatelje sudskih uprava i komunikacijske vještine za osoblje sudova – tri programa) (...)”. Komisija je utvrdila da je ta ključna etapa u zadovoljavajućoj mjeri ostvarena 29. veljače 2024. Komunikacija Komisiji o pozitivnoj preliminarnoj ocjeni četvrtog zahtjeva Republike Hrvatske za isplatu u skladu s Uredbom (EU) 2021/241, C(2024) 1439 final.

³⁷ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 2.

³⁸ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 7.

³⁹ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 7–8.

⁴⁰ Prema informacijama dobivenima od Udruge hrvatskih sudaca više od 85 % sudaca sudjelovalo je u bijelom štrajku koji je trajao od 22. siječnja do 2. veljače 2024. Priopćenje za medije Udruge hrvatskih sudaca od 28. siječnja 2024. Dok su primjenjivali „mjere upozorenja”, suci su mogli odgađati ročišta i donošenje presuda u predmetima koji nisu bili hitni, kako je predsjednik Vrhovnog suda naveo u uputi od 22. siječnja 2024. Udruga hrvatskih sudaca u siječnju 2024. uputila je Europskoj komisiji pritužbu u vezi s time kako situacija sa sudačkim plaćama ugrožava neovisnost pravosuđa.

⁴¹ Priopćenje za medije Udruge hrvatskih sudaca, „Mjere upozorenja sudaca završavaju 2. veljače 2024.”

⁴² Na temelju te izmjene mjesečne plaće povećat će se za oko 790 EUR bruto.

propisana dodatna materijalna prava⁴³. Međutim, predstavnici sudaca izjavili su da su povećanjem osnovica plaće prilagođene inflaciji, ali da su očekivali da će se taj zakon 2024. temeljitije revidirati kako bi se uveli objektivni kriteriji za plaće, kao što je indeksacija⁴⁴. Situacija u vezi s plaćama sudskog osoblja izazvala je osmotjedni štrajk u ljeto 2023., koji je završio dogovorom s Vladom o povećanju plaća od 12 %⁴⁵. Budući da su plaće sudaca, državnih odvjetnika i sudskog osoblja povećane i da se očekuje donošenje zakonodavstva s objektivnim kriterijima za plaće, može se zaključiti da je 2024. postignut značajan napredak u vezi s preporukom iz Izvješća o vladavini prava za 2023.

Sudovi i njihovi korisnici sve češće komuniciraju elektronički. I dalje se radi na digitalizaciji pravosudnog sustava. Prema Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024. digitalizacija pravosudnog sustava dodatno se poboljšala u gotovo svim područjima⁴⁶. Nakon što su svi preostali sudovi uključeni u sustav e-Komunikacije⁴⁷, fokus je prešao na uvođenje elektroničke komunikacije u ostala područja, pri čemu se posebno ističe kazneno pravosuđe. Provedba plana za oporavak i otpornost dobro napreduje, a nekoliko ključnih etapa, ciljeva i ulaganja iz plana odnosi se na digitalizaciju pravosuđa⁴⁸. U tom okviru radi se i na ostvarenju ulaganja namijenjenih proširenju sudskog sustava eSpis, a posebno njegovog modula za e-Komunikaciju. Taj je sustav povezan sa sustavima e-Građanima i e-

⁴³ Revizijom članka 8. uvedeni su godišnja naknada za blagdane, dar za dijete, regres za korištenje godišnjeg odmora i pravo na sistematski pregled.

⁴⁴ Priopćenje za medije Udruge hrvatskih sudaca, „Najavljena izmjena Zakona o plaći i drugim materijalnim pravima pravosudnih dužnosnika”, 27. veljače 2024.

⁴⁵ Vlada smatra da su Zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama (koji je stupio na snagu 1. siječnja 2024.) i Uredbom o nazivima radnih mjesta, uvjetima za raspored i koeficijentima za obračun plaće u javnim službama (koja je stupila na snagu 1. ožujka 2024.) znatno povećani koeficijenti za radna mjesta državnih dužnosnika i javnih službenika na sudovima. Na primjer, koeficijent izračuna plaća sudskih zapisničara u pravosudnim tijelima iznosio je 0,990 prije reforme sustava plaća, a sad iznosi 1,44, odnosno povećan je za oko 46 %. Ta je funkcija uzeta kao primjer jer se odnosi na najveći broj administrativnog osoblja (državnih dužnosnika i javnih službenika). Pisane informacije dobivene od Vlade u okviru posjeta Hrvatskoj i informacije primljene od Hrvatske za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 1. Štrajk je trajao od 5. lipnja do 26. srpnja 2023. Vrhovni sud 19. lipnja 2023. proglasio je štrajk zakonitim. Priopćenje za medije Vrhovnog suda, „Vrhovni sud presudio - štrajk službenika i namještenika u sudovima je zakonit”, 20. lipnja 2023. Za vrijeme štrajka sudskog osoblja predsjednik Vrhovnog suda izjavio je da je pravosudni sustav pred slomom jer je u prvoj polovini 2023. sudove napustilo 870 službenika, a nepopunjenih radnih mjesta bilo je 1166, među ostalim zbog slabe privlačnosti službeničkih mjesta. Priopćenje za medije Vrhovnog suda, „Pravosudni sustav pred slomom – masovni odlazak službenika”, 3. srpnja 2023. Predsjednik Vrhovnog suda 26. lipnja 2023. uputio je otvoreno pismo predsjedniku Vlade s prijedlozima za rješavanje problema plaća sudskog osoblja. Vrhovni sud (2023.), Dopis predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske predsjedniku Vlade Republike Hrvatske, 26. lipnja 2023.

⁴⁶ Slike 42 – 50, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024. Primjena elektroničkih alata poboljšala se u svim područjima osim elektroničke komunikacije u državnom odvjetništvu (slika 46) i javnog pristupa presudama na internetu (slika 49).

⁴⁷ Nisu uključeni još samo prekršajni predmeti (u kojima postupaju općinski sudovi) jer za to ne postoji osnova u nacionalnom pravu. Pisane informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj i Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 7.

⁴⁸ Hrvatska je 2023. podnijela dva zahtjeva za plaćanje, koji se odnose na 61 ključnu etapu i ciljnu vrijednost iz plana. U prosincu 2023. isplaćena su sredstva za treći zahtjev (700 milijuna EUR u bespovratnim sredstvima), koji je uključivao zadovoljavajuće ostvarenje ključne etape 229 C2.5. R1-I6 (Svi prvostupanjski sudovi opremljeni su i ispunjuju uvjete za održavanje ročišta na daljinu). Četvrti zahtjev isplaćen je u travnju 2024. (162,5 milijuna EUR neto bespovratnih sredstava) i uključivao je zadovoljavajuće ostvarenje ključne etape 218 C2.5 R1 (Donošenje izmjena zakonodavnog okvira u području pravosuđa s novim Zakonom o izvanparničnom postupku).

Ovlaštenjima, u kojem će se pravne osobe moći registrirati neovisno⁴⁹. Većina profesionalnih korisnika, kao i građani i pravne osobe, više je koristilo e-Komunikacije 2023.⁵⁰ I dalje se objavljuje vrlo nizak udio prvostupajskih i drugostupajskih presuda⁵¹. Kako bi se to promijenilo, Sabor je 14. ožujka 2024. donio izmjene Zakona o sudovima, u skladu s kojima se sve sudske odluke moraju objaviti na posebnoj mrežnoj stranici uz prethodnu anonimizaciju kako bi se ispoštovala pravila o zaštiti osobnih podataka⁵². U tijeku je razvoj informatičkog rješenja za automatsku i poluautomatsku anonimizaciju, koje će se temeljiti na umjetnoj inteligenciji⁵³. Ministarstvo pravosuđa i uprave priprema javni natječaj za uvođenje tonskog snimanja u sudnice radi veće transparentnosti⁵⁴.

Učinkovitost

Smanjio se ukupni broj neriješenih predmeta i skratilo trajanje pojedinačnih postupaka u većini predmeta. Prema Pregledu stanja u području pravosuđa za 2024. broj neriješenih predmeta i trajanje postupaka i dalje zabrinjavaju, posebno kad je riječ o neriješenim građanskim i trgovačkim parničnim predmetima, kojih Hrvatska ima najviše u EU-u⁵⁵. U određenim vrstama predmeta stanje se poboljšalo, ali broj neriješenih predmeta i trajanje postupaka zapravo su se povećali za glavninu predmeta, što je i dalje ozbiljan problem. Prosječno trajanje postupaka na prvostupajskim sudovima 2023. je ponovno bilo među najduljima u EU-u i povećalo se na 1334 dana za parnične postupke na trgovačkim sudovima (s 1187 dana 2022.) i na 764 dana za parnične postupke na građanskim sudovima (sa 709 dana 2022.)⁵⁶. S druge strane, prosječno trajanje smanjilo se za kaznene postupke na općinskim sudovima (s 1054 dana 2022. na 776 dana 2023.) i županijskim sudovima (s 965 dana 2022. na 808 dana 2023.). Smanjilo se i prosječno trajanje prvostupajskih postupaka u predmetima podmićivanja (sa 632 dana 2021. na 532 dana 2022.)⁵⁷. Do kraja 2023. (u odnosu na 2022.) povećao se broj neriješenih predmeta na općinskim, trgovačkim i

⁴⁹ Sustav će se redizajnirati kako bi se poboljšala navigacija i sučelje te će se povezati sa sustavima e-Potpis, e-Pечат i e-Pristojbe. To bi ulaganje trebalo biti dovršeno do 31. prosinca 2024. Informacije koje je dostavila Hrvatska za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 7–8.

⁵⁰ Elektronička komunikacija među poduzećima i pravnim stručnjacima (npr. sudskim vještacima, stečajnim upraviteljima, sudskim tumačima i državnim odvjetnicima) izmjerena kao broj razmijenjenih elektroničkih dokumenata 2023. povećala se za 2 %, tj. za 7 % u odnosu na 2022. (samo poduzeća elektronički su razmijenila gotovo 1,1 milijun dokumenata). Među odvjetnicima se neznatno smanjila, ali su i oni 2023. razmijenili gotovo 3,1 milijun dokumenata. Građani su razmijenili 21 000 dokumenata (u odnosu na 19 000 dokumenata 2022.). Pisane informacije primljene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁵¹ Slika 49, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

⁵² Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 8.

⁵³ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 8. Objava novih presuda planira se za siječanj 2025., a već objavljene i anonimizirane presude bit će prenesene. Pisane informacije primljene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁵⁴ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 8.

⁵⁵ Podaci za 2022. pokazuju da postoji velik problem s brojem parničnih postupaka na građanskim i trgovačkim sudovima i sa svim nekažnenim predmetima (slike 5, 12 i 13 u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.). Doduše, pozitivno je što je 2022. stopa rješavanja parničnih građanskih i trgovačkih predmeta i nekažnenih predmeta bila najviša odnosno druga najviša u EU-u (slike 10 i 9 u Pregledu za 2024.).

⁵⁶ Svi podaci o prosječnom trajanju postupaka bili su među pisanim informacijama dobivenima od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁵⁷ Slika 23, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

upravnim sudovima⁵⁸. Međutim, na Vrhovnom sudu i Visokom trgovačkom sudu uspio se znatno smanjiti, a blago se skratilo i prosječno trajanje postupaka na tim sudovima⁵⁹. Ukupni broj neriješenih predmeta starih 10 i više godina 2023. se dodatno smanjio (za 8 %)⁶⁰. Hrvatska je uvela niz mjera kako bi skratila trajanje sudskih postupaka⁶¹.

⁵⁸ Do 4 % na općinskim, 27 % na trgovačkim i do 59 % na upravnim sudovima. Broj neriješenih predmeta na Visokom kaznenom sudu, Visokom upravnom sudu i županijskim sudovima tek se blago povećao.

⁵⁹ Broj neriješenih predmeta na Vrhovnom sudu 2023. se smanjio za 37 %, a postupci su u prosjeku trajali 556 dana (590 dana 2022.). Na Visokom trgovačkom sudu broj neriješenih predmeta smanjio se za 23 %, a njihovo prosječno trajanje ostalo je 223 dana. Pisane informacije primljene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁶⁰ S 1752 neriješena predmeta (krajem 2022.) na 1606 predmeta (krajem 2023.). Međutim, broj neriješenih predmeta starijih od sedam godina povećao se na 3807 (s 3742 krajem 2022.).

⁶¹ Nacrtom zakona o dostavi sudskih pismena, koji je Vlada donijela 30. studenog 2023., namjeravaju se ubrzati i pojednostavniti postupci za dostavu i uručivanje sudskih pismena. Uvedena je sigurna internetska platforma povezana s drugim državama članicama kako bi se u kaznenim stvarima mogli jednostavno pronaći sudovi i nadležna tijela i brzo razmjenjivati dokazi i zahtjevi. Među daljnjim je mjerama ključna etapa 220, „Donesena nova Okvirna mjerila za rad sudaca i uveden alat za aktivno upravljanje sudskim predmetima”. Komisija je utvrdila da je ta ključna etapa u zadovoljavajućoj mjeri ostvarena 12. lipnja 2024. Komunikacija Komisiji o pozitivnoj preliminarnoj ocjeni petog zahtjeva Republike Hrvatske za isplatu u skladu s Uredbom (EU) 2021/241, C(2024) 4170 final.

II. OKVIR ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Ministarstvo pravosuđa i uprave je središnje tijelo za sprječavanje korupcije, sa za to namijenjenim Savjetom za sprječavanje korupcije. Postoji i Vladin Savjet za sprječavanje korupcije⁶² i saborsko Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Strategije sprječavanja korupcije⁶³. Specijalizirani Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK) funkcionira u suradnji s Uredom za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) pod Državnim odvjetništvom. Ta dva ureda pokreću predmete zbog korupcije i organiziranog kriminala pred prvostupanjskim županijskim sudovima u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Rijeci. Prizivni sud za te predmete je Visoki kazneni sud. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa nadležno je za sprečavanje korupcije i jačanje integriteta javnih dužnosnika, među ostalim za nadzor popunjavanja i podnošenja imovinskih kartica. Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave je neovisno tijelo nadležno za preispitivanje žalbi o javnim nabavama. Pučki pravobranitelj postupi po prijavama koje dobije od prijavitelja nepravilnosti.

Stručnjaci i rukovoditelji poduzeća smatraju da je razina korupcije u javnom sektoru i dalje visoka. Prema indeksu percepcije korupcije za 2023. koji je objavio Transparency International Hrvatska je dobila 50 od 100 mogućih bodova te se nalazi na 23. mjestu u Europskoj uniji i 57. u svijetu⁶⁴. Ta je percepcija ostala relativno stabilna⁶⁵ tijekom posljednjih pet godina. Prema rezultatima Posebnog istraživanja Eurobarometra o korupciji za 2024., 92 % ispitanika smatra da je korupcija u njihovoj zemlji raširena (prosjek u EU-u: 68 %), a 60 % ispitanika smatra da korupcija utječe na njih osobno u svakodnevnom životu (prosjek u EU-u: 27 %)⁶⁶. Kad je riječ o poduzećima, njih 85 % korupciju smatra raširenom (prosjek u EU-u: 65 %), a 61 % poduzeća smatra da korupcija predstavlja problem za poslovanje (prosjek u EU-u: 36 %)⁶⁷. Nadalje, 33 % ispitanika smatra da je bilo dovoljno uspješnih kaznenih progona da bi se ljude obeshrabrilo od korupcije (prosjek u EU-u:

⁶² Savjetodavno tijelo Vlade sastavljeno od 24 predstavnika javnih institucija i sedmero predstavnika nevladinih organizacija. Njegove zadaće uključuju praćenje provedbe akcijskih planova, što obavlja uz pomoć radnog tijela Ministarstva pravosuđa i uprave, Savjeta za sprječavanje korupcije, pripremu i poboljšavanje nacionalnih operativnih dokumenata povezanih sa sprječavanjem korupcije i sustavno praćenje i evaluiranje njihove provedbe.

⁶³ Riječ je o stalnom radnom tijelu Sabora sastavljenom od 11 članova: predsjednika tog vijeća (iz redova oporbe), četvero saborskih zastupnika i šest članova imenovanih na temelju javnog poziva koji uključuju stručnjake i predstavnike poslodavaca, sindikata, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i medija.

⁶⁴ Transparency International (2024.), Indeks percepcije korupcije za 2023. Razina percepcije korupcije kategorizirana je na sljedeći način: niska (ocjena percepcije među stručnjacima i direktorima poduzeća o korupciji u javnom sektoru je veća od 79 bodova), relativno niska (između 79 i 60 bodova), relativno visoka (između 59 i 50 bodova), visoka (manje od 50 bodova).

⁶⁵ Rezultat je 2019. bio 47 bodova, a 2023. 50 bodova. Ocjena se znatno povećava/smanjuje ako se u posljednjih pet godina promijeni za više od pet bodova, poboljšava/pogoršava se ako je promjena između 4 i 5 bodova, ili se smatra relativno stabilnom za promjene između 1 i 3 boda.

⁶⁶ Posebno istraživanje Eurobarometra br. 548 o stavovima građana o korupciji u EU-u (2024.). Podaci Eurobarometra o percepciji i iskustvu građana u vezi s korupcijom ažuriraju se svake godine. Prethodni skup podataka dobiven je Posebnim istraživanjem Eurobarometra 534 (2023.).

⁶⁷ Flash Eurobarometar br. 543, Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u (2024.). Podaci Eurobarometra o stavovima poduzeća o korupciji, koji se ažuriraju svake godine. Prethodni skup podataka dobiven je u istraživanju Flash Eurobarometar br. 524 (2023.).

32 %)⁶⁸, a 18 % poduzeća smatra da se osobe i poduzeća zatečeni u podmićivanju višeg dužnosnika primjereno kažnjavaju (prosjeak u EU-u: 31 %)⁶⁹.

Provedba prvog akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024. godine na temelju Strategije sprječavanja korupcije dobro napreduje u skladu s očekivanjima. Vlada je 17. kolovoza 2023. donijela Izvješće za 2022. o provedbi Akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024., koji sadržava 206 aktivnosti. Od 42 aktivnosti planiranih za 2022. provedeno ih je 29, osam ih je provedeno djelomično, a pet ih je još u tijeku. Aktivnosti koje jesu provedene uključuju izradu smjernica za poslodavce u svrhu učinkovite primjene Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti te sustavni prikaz odredbi o sukobu interesa i popis javnih službenika na koje se primjenjuju⁷⁰. Provedba Akcijskog plana nastavila se 2023., kad je od planirane 43 aktivnosti potpuno provedeno njih 21, djelomično provedeno 8, a još ih nije provedeno 14⁷¹.

Hrvatska je proširila i postrojila nacionalno zakonodavstvo protiv podmićivanja stranih javnih službenika. Kako je navedeno u Izvješću o vladavini prava za 2023., Hrvatska se obvezala poduzeti zakonodavne mjere u kontekstu pristupanja Organizaciji za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD)⁷². Sabor je 28. rujna 2023. donio izmjene Kaznenog zakona kojima je područje primjene kaznenih djela podmićivanja prošireno na strane javne službenike i predstavnike, proširena je odgovornost pravnih osoba i povećane su kazne za ta djela za pravne osobe. Pravna osoba sad se može kazniti novčanom kaznom u iznosu do 10 % njezina ukupnoga godišnjeg prihoda ostvarenog u poslovnoj godini koja prethodi godini donošenja presude. Na koncu, uvedena je izričita zabrana odbitka mita od poreza na dobit⁷³. Hrvatska je 30. listopada 2023. postala članica Radne skupine OECD-a za borbu protiv podmićivanja u međunarodnim poslovnim transakcijama, a 21. siječnja 2024. za Hrvatsku je stupila na snagu Konvencija o borbi protiv podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama⁷⁴.

Nastavile su se istrage, kazneni progon i donošenje osuđujućih presuda u predmetima korupcije, uključujući korupciju na visokoj razini. Specijalizirani policijski ured za suzbijanje korupcije (PNUSKOK) i tužiteljstvo (USKOK) naveli su i za 2023. da suradnja u istragama i kaznenom progonu za kaznena djela korupcije funkcionira dobro, kao i suradnja s EPPO-om⁷⁵, koji je 2023. proveo istrage za 13 kaznenih djela korupcije⁷⁶. PNUSKOK je

⁶⁸ Posebno istraživanje Eurobarometra br. 548 o stavovima građana o korupciji u EU-u (2024.).

⁶⁹ Flash Eurobarometar br. 543, Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u (2024.).

⁷⁰ Vlada Republike Hrvatske, Izvješće o provedbi Akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024. godine uz Strategiju sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine, za 2022., 17. kolovoza 2023. Dalje u tom izvješću opisano je još aktivnosti uključenih u Akcijski plan. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, Sustavni prikaz odredbi o sukobu interesa, 8. prosinca 2023.

⁷¹ Pisane informacije primljene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁷² Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 12.

⁷³ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 28–30. Radna skupina OECD-a za borbu protiv podmićivanja napomenula je da Hrvatska treba poraditi na provedbi te zabrane poreznog odbitka. Smatrala je da je hrvatsko zakonodavstvo uglavnom usklađeno sa standardima Konvencije, iako postoje neki problemi koji će se ponovno razmotriti u evaluaciji druge faze. OECD (2023.), Prva faza provedbe Konvencije OECD-a o borbi protiv podmićivanja u Hrvatskoj, str. 23.

⁷⁴ Informacije primljene od Hrvatske za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 27.

⁷⁵ Informacije dobivene od PNUSKOK-a i USKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj i informacije primljene od EPPO-a za Izvješće o vladavini prava za 2024.

⁷⁶ Godišnje izvješće EPPO-a 2023., str. 21. To je bilo gotovo 16 % svih predmeta u kojima je EPPO 2023. provodio istragu.

USKOK-u 2023. prijavio 747 slučajeva korupcije (a 2022. prijavio ih je 1187)⁷⁷. Najčešće prijavljivano kazneno djelo s najvećom materijalnom štetom ponovno je bila zlouporaba položaja i ovlasti⁷⁸. Prema godišnjem izvješću Državnog odvjetništva za 2023.⁷⁹ broj slučajeva sumnje na korupciju 2023. blago se povećao⁸⁰, a broj istraga ostao je gotovo isti⁸¹. Državno odvjetništvo 2023. je nakon provedene istrage podignulo optužnicu protiv 121 osobe, u odnosu na 178 optužnica 2022. (2021. podignulo ih je 69, a 2020. 84)⁸². U istom tom razdoblju sudovi su ponovno donijeli više presuda nego prethodne godine⁸³. Predmeti korupcije na visokoj razini i dalje su bili brojni i među istraženim i među zaključenim sudskim predmetima za korupciju, uključujući predmet u koji je upleten bio jedan bivši državni tajnik⁸⁴. Zbog zlouporabe položaja i trgovanja utjecajem 2023. podignute su optužnice protiv desetaka javnih službenika, a i protiv nekoliko sudaca⁸⁵ i policijskih službenika⁸⁶. Nekolicini osumnjičenika u predmetima korupcije na visokoj razini izrečena je kazna zatvora, među ostalima i bivšem predstojniku Ureda predsjednika Vlade⁸⁷. Kad je riječ o percepciji javnosti, organizacije civilnog društva smatraju da je politička gospodarska korupcija jedan od glavnih razloga zbog kojih hrvatska javnost ima negativnu predodžbu o borbi protiv korupcije⁸⁸. Slažu se s PNUSKOK-om i USKOK-om, koji smatraju da su

⁷⁷ Statistički podaci PNUSKOK-a odnose se na broj kaznenih djela, a ne na broj predmeta ili osumnjičenika kao podaci USKOK-a. Moguće je da isti osumnjičenik počini više kaznenih djela. Pisane informacije dobivene od PNUSKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁷⁸ Sve PNUSKOK-ove prijave kaznenih djela korupcije 2023. odnosile su se na navodnu materijalnu štetu (nanesenu javnim tijelima ili privatnim subjektima) ukupne vrijednosti 4,5 milijuna EUR (32,6 milijuna EUR 2022.). Prijavljenih slučajeva zlouporabe položaja 2022. je bilo 813, a 2023. 588, što je bilo oko 68 % odnosno 78 % ukupnog broja prijavljenih kaznenih djela. Pisane informacije koje je dostavio PNUSKOK nakon posjeta Hrvatskoj.

⁷⁹ Izvješće Državnog odvjetništva za 2023., 28. travnja 2024., str. 212–215.

⁸⁰ Za kaznena djela korupcije Državnom odvjetništvu 2023. prijavljena je 1491 osoba, što je činilo 83 % ukupnog broja kaznenih prijava podnesenih USKOK-u (povećanje s 1165 prijavljenih 2022. i 1366 prijavljenih 2021.). Kao i dosad, Državno odvjetništvo tvrdi da je velika većina prijava za kaznena djela 2023. odbačena (1354) jer su ih najvećim dijelom podnijeli građani bez pravih dokaza i u kontekstu sudskih postupaka s čijim se ishodom nisu slagali.

⁸¹ Istrage su 2023. pokrenute protiv 128 osoba. Za usporedbu, 2022. su pokrenute protiv 130 osoba, 2021. protiv njih 135, 2020. protiv 108, a 2019. protiv 142 osobe.

⁸² Uz to je protiv devet osoba podignuta optužnica bez prethodne istrage (a 2022. protiv tri osobe).

⁸³ Presude su 2023. izrečene za 179 osoba, a 2022. za njih 182, što je znatno više od 67 osoba 2021. i 92 osobe 2020. Od 179 pravomoćnih presuda donesenih 2023., 118 ih je izrečeno za kaznena djela korupcije (tj. stopa izricanja osuđujućih presuda bila je 66 %; 2022. bila je 84 %, a 2021. 88 %). Kad je riječ o kaznama za kaznena djela korupcije, od 47 osuđujućih presuda iz 2023. (65 u 2022., 36 u 2021., 31 u 2020.) za 28 osoba kazna zatvora zamijenjena je radom za opće dobro (2022. za 24 osobe), a još 71 osobi izrečena je uvjetna kazna (87 osoba 2022., 19 osoba 2021. i 47 osoba 2020.). Izvješće Državnog odvjetništva za 2023., 28. travnja 2024., str. 212.

⁸⁴ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 30. U predmetu protiv četiri bivša ministra i jednog gradonačelnika Visoki kazneni sud presudio je 7. prosinca 2023. da Županijski sud u Zagrebu mora bolje obrazložiti zašto je odbio prijedlog obrane za izdvajanje dokaza. Index, „Visoki kazneni sud donio važnu odluku u korist bivših Plenkovićevih ministara”, 7. prosinca 2023.

⁸⁵ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 30–31. USKOK je u lipnju 2023. podignuo optužnice protiv troje sudaca u predmetima povezanim s hrvatskim nogometnim menadžerom Zdravkom Mamićem. Index, „Podignuta optužnica protiv Mamića i osječkih sudaca”, 7. lipnja 2023.

⁸⁶ Informacije dobivene od PNUSKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁸⁷ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 31–33.

⁸⁸ Informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava, Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo i GONG-a u okviru posjeta Hrvatskoj.

preventivne mjere kao što su informiranje javnosti, jačanje transparentnosti i digitalizacija djelotvornija sredstva protiv korupcije nego kazne⁸⁹.

Postignut je određen napredak u učinkovitosti istraga i progona počinitelja kaznenih djela korupcije. U Izvješću o vladavini prava za 2023. Hrvatskoj je preporučeno da „revidira Zakon o kaznenom postupku i Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, kako je navedeno u Strategiji sprječavanja korupcije, kako bi povećala učinkovitost istraga i kaznenog progona počinitelja u predmetima korupcije”⁹⁰. U Strategiji sprječavanja korupcije predviđa se izmjena Zakona o kaznenom postupku i Zakona o USKOK-u, kao i povećanje kapaciteta USKOK-a kako bi se osiguralo da se postupci privode kraju u razumnom roku. Te bi izmjene zajamčile finaliziranje postupaka u razumnom roku⁹¹. Ministarstvo pravosuđa i uprave objasnilo je da su izmjene zakonodavstva o nasilju u obitelji imale prioritet pred tom revizijom Zakona o kaznenom postupku⁹². S druge strane, Hrvatska je poduzela druge mjere kako bi skratila trajanje sudskih postupaka i uspjela skratiti prosječno trajanje sudskih postupaka u korupcijskim predmetima⁹³. Trajanje istraga koje su provodili državni odvjetnici USKOK-a 2023. općenito se skratilo. Smanjio se udio predmeta USKOK-a⁹⁴ u kojima je istraga završena u roku od šest mjeseci, ali se smanjio i udio predmeta koji su se rješavali preko godinu dana⁹⁵. Dakle, ostvaren je određen napredak u provedbi preporuke iz Izvješća o vladavini prava za 2023.

Tijela za borbu protiv korupcije i dalje nastoje što bolje iskoristavati svoje resurse⁹⁶. U USKOK-u su 1. veljače 2024. bila popunjena 32 od 34 mjesta državnih odvjetnika, ali se većinu administrativnih radnih mjesta nije mogla popuniti, dijelom zbog slabe privlačnosti tih

⁸⁹ Informacije dobivene od PNUSKOK-a i USKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁹⁰ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 2. Hrvatski plan za oporavak i otpornost sadržava cilj u skladu s kojim Hrvatska mora skratiti prosječno trajanje sudskih predmeta (tj. vrijeme do donošenja presuda) za kaznena djela korupcije i organiziranog kriminaliteta do kraja lipnja 2026. Vijeće Europske unije donijelo je Provedbenu odluku od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, u kojoj se pod ciljnom vrijednosti 238 navodi: „Skraćivanje prosječnog trajanja sudskih postupaka za kaznena djela korupcije i organiziranog kriminaliteta za 200 dana u odnosu na 1. tromjesečje 2021. (999 dana)”. Ta je ciljna vrijednost dio desetog zahtjeva za plaćanje pa ju Komisija još nije ocijenila.

⁹¹ U Strategiji sprječavanja korupcije predviđa se izmjena Zakona o kaznenom postupku i Zakona o USKOK-u, kao i povećanje kapaciteta USKOK-a kako bi se osiguralo da se postupci privode kraju u razumnom roku.

⁹² Informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj. U 2022. osnovane su radne skupine za pripremu izmjena Zakona o kaznenom postupku i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta.

⁹³ Vidjeti podatke o učinkovitosti u odjeljku „Učinkovitost” dijela I. pod naslovom „Pravosudni sustav”. Iako je trajanje postupaka skraćeno (sa 632 dana 2021. na 532 dana 2022.), prosječno trajanje na prvostupanjskim sudovima u korupcijskim predmetima 2022. je bilo treće najdulje u EU-u. Slika 23, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

⁹⁴ Budući da je USKOK nadležan za predmete korupcije i organiziranog kriminala, velika većina njegovih predmeta odnosi se na kaznena djela korupcije.

⁹⁵ Informacije dobivene od USKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj i Izvješće Državnog odvjetništva za 2023., str. 177. Predmeta u kojima je istraga završena u roku od šest mjeseci 2023. je bilo 16 % (u usporedbi s 25 % u 2022. i 35 % u 2021.). Udio istraga završenih u roku od godinu dana povećao se na oko 57 % (29 % u 2022., 40 % u 2021.). Zato se znatno smanjio udio postupaka dužih od godinu dana, koji je 2023. bio 27 %, a 2022. 46 % (2021. bio je 25 %).

⁹⁶ Prema Planu oporavka i otpornosti Hrvatska bi trebala do lipnja 2024. u odnosu na 2020. povećati proračun za zaposlenike antikorupcijskih tijela u pravosudnom sustavu za 10 %, a proračun za računalne usluge i IT opremu u antikorupcijskim tijelima za 20 %. Vidjeti Provedbenu Odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, ciljne vrijednosti 235 i 236. Te su ciljne vrijednosti dio šestog zahtjeva za plaćanje pa ih Komisija još nije ocijenila.

pozicija⁹⁷. Nadalje, 2023. nitko se nije prijavio za mjesto ravnatelja USKOK-a. Popunjeno je tek 28. svibnja 2024.⁹⁸ I USKOK i PNUSKOK nadaju se da će očekivano povećanje plaća⁹⁹ popraviti tu situaciju i privući veći broj kandidata za slobodna radna mjesta¹⁰⁰. Financijski resursi Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa 2023. su ponovno povećani, ali se ni ondje i dalje ne uspijeva popuniti sva slobodna radna mjesta. Povjerenstvo je 2023. i u prvom dijelu 2024. nastavilo raditi na razvoju IT platforme za razmjenu podataka s drugim državnim registrima kako bi mu bilo lakše provjeravati imovinske kartice¹⁰¹. Međutim, navodi da mu je s ljudskim resursima kojima trenutačno raspolaže vrlo teško, ako ne i nemoguće ispuniti obvezu da provjeri sve godišnje imovinske kartice¹⁰². Dijelom je tako zato što IT sustav još ne omogućuje provjeru svih podnesenih podataka i zato što su procedure za sastavljanje izvješća o imovinskim karticama složene¹⁰³. Povjerenstvo planira prednost dati provjeri imovinskih kartica, počevši od nasumičnog uzorka visokih dužnosnika, preko službenika izvršnih tijela i saborskih zastupnika do lokalnih i regionalnih dužnosnika. Namjerava uz to prema potrebi postupati po prijavama građana i informacijama u medijima¹⁰⁴.

Iako su etički kodeksi na snazi na gotovo svim razinama vlasti i uprave, ne primjenjuju se koliko bi trebali, a posebno ne kad je riječ o traženju smjernica. Odbor za ustav, Poslovnik i politički sustav 2023. nije zaprimio nijedan zahtjev u vezi s navodnim kršenjem Kodeksa o etičkom djelovanju zastupnika u Hrvatskom saboru¹⁰⁵. Kad je riječ o Kodeksu

⁹⁷ Informacije dobivene od Državnog odvjetništva i USKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj.

⁹⁸ Ravnateljica USKOK-a dala je ostavku u travnju 2023. iz osobnih razloga, nakon čega je glavna državna odvjetnica imenovala vršiteljicu te dužnosti. U rujnu 2023. nitko se nije prijavio za mjesto ravnatelja USKOK-a, a novi natječaj planira se nakon što novi glavni državni odvjetnik preuzme dužnost, odnosno nakon 26. svibnja 2024. (vidjeti odjeljak „Neovisnost” u dijelu I. pod naslovom „Pravosudni sustav”). USKOK je smatrao da se za mjesto njegova ravnatelja nitko nije prijavio zbog velike odgovornosti i znatnog rizika od negativnih napisa u medijima.

⁹⁹ Vidjeti odjeljak „Kvaliteta” u dijelu I. pod naslovom „Pravosudni sustav”.

¹⁰⁰ Informacije dobivene od USKOK-a i PNUSKOK-a u okviru posjeta Hrvatskoj. Kao najveći problemi za privlačenje i zadržavanje osoblja 2023. su se spominjale niske plaće i veliko radno opterećenje, vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 8–9 i 14–15.

¹⁰¹ IT platforma koja bi omogućila razmjenu podataka s drugim državnim registrima još nije u funkciji zbog tehničkih razloga. Te informacije dobivene su od Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa u okviru posjeta Hrvatskoj. Radi se na još jednom softveru koji će službenicima pomoći da podnose imovinske kartice. U njemu će se obrasci unaprijed popunjavati podacima kojima Vlada već raspolaže, kao što su podaci o porezima i podaci iz zemljišnih knjiga. Prema Planu oporavka i otpornosti ta bi se aplikacija trebala dovršiti do sredine 2024. Vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2022., poglavlje za Hrvatsku, str. 15 i Provedbenu Odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, ključnu etapu br. 241. Ta je ključna etapa dio šestog zahtjeva za plaćanje pa ju Komisija još nije ocijenila.

¹⁰² Svi obveznici (njih između 3500 i 4000) svoje godišnje imovinske kartice moraju podnositi pri preuzimanju dužnosti, zatim svakog siječnja pa po završetku dužnosti i jednu godinu nakon toga. Vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 15–16.

¹⁰³ Povjerenstvo je u rujnu 2023. od novinara doznalo da jedan ministar nije prijavio dobit od svojeg udjela u jednom poduzeću. Povjerenstvo je objasnilo da svaki istražitelj najprije sastavlja detaljno izvješće, zatim ga dostavlja službeniku koji je predmet izvješća i tek nakon njegovog odgovora sastavlja finalno izvješće. Drugi praktični problemi opisani su u Izvješću o vladavini prava za 2023., poglavlju za Hrvatsku, str. 15–16. Zakon o sprječavanju sukoba interesa iz 2021. ne planira se uskoro mijenjati.

¹⁰⁴ Informacije dobivene od Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa u okviru posjeta Hrvatskoj. Povjerenstvo je u tom predmetu izreklo novčanu kaznu u iznosu od 5300 EUR. GONG, priopćenje za medije pod naslovom „Gong Povjerenstvu: Prvo provjeravajte najviše dužnosnike”, 22. prosinca 2023.

¹⁰⁵ Informacije dobivene od Tajništva Sabora u okviru posjeta Hrvatskoj. Za kršenje odredbi saborskog kodeksa nisu predviđene kazne. Prema informacijama dobivenima od Nacionalnog vijeća Hrvatskog sabora za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije u okviru posjeta Hrvatskoj, Kodeks nije djelotvoran jer ne sadržava ni jasne obveze ni načine za izvršenje.

ponašanja državnih dužnosnika u tijelima izvršne vlasti iz 2022.¹⁰⁶, Vijeće za njegovu provedbu 2023. nije zaprimilo nijedan zahtjev za davanje mišljenja o usklađenosti s Kodeksom, ali je održalo edukaciju o Kodeksu većini službenika na koje se on odnosi¹⁰⁷. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa i dalje je tijelo nadležno za sukobe interesa i može u bilo kojem trenutku otvoriti predmet. Članovi Vijeća za provedbu Kodeksa ponašanja državnih dužnosnika u tijelima izvršne vlasti 19. travnja 2024. sastali su se s članovima Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa kako bi raspravili o međusobnoj suradnji i zajedničkim edukacijama na temu sprečavanja sukoba interesa¹⁰⁸. Broj mišljenja koje je Povjerenstvo dalo javnim službenicima 2023. se smanjio na 214 u odnosu na 706 mišljenja 2022. (što je tad bilo trostruko povećanje u odnosu na 2021.)¹⁰⁹. Istovjetne kodekse donijele su sve osim jedne lokalne i jedne regionalne uprave. Vlada je Saboru u lipnju 2023. podnijela prijedlog izmjena Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Tim se izmjenama u zakon unosi obveza da javni službenici na dan početka rada potpišu izjavu o nepostojanju sukoba interesa, kakva je unesena i u Zakon o državnim službenicima izmjenama donesenima u prosincu 2023.¹¹⁰ Kad je riječ o policiji, u prosincu 2023. na snagu je stupio novi Etički kodeks policijskih službenika, a u ožujku 2024. objavljen je Priručnik etičkog ponašanja policijskih službenika s konkretnim primjerima za pridržavanje Kodeksa¹¹¹.

Doneseno je sveobuhvatno zakonodavstvo o lobiranju, odnosno Zakon o lobiranju. U Izvješću o vladavini prava za 2023. Hrvatskoj je preporučeno da „donese sveobuhvatno zakonodavstvo u području lobiranja, među ostalim prema osobama na najvišim izvršnim položajima, te uspostavi javni registar lobista”¹¹². Zakon o lobiranju donesen je 14. ožujka 2024., a na snagu će stupiti 1. listopada 2024. Njime se uređuje lobiranje, ustroj, sadržaj i način vođenja registra lobista, kao i ograničenja aktivnosti lobiranja. Osim toga, utvrđuju se pravila o provjerama, mjere izvršavanja i sankcije zbog nepoštivanja odredbi Zakona. Registar vodi Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, koje čine predsjednik i četiri člana. Povjerenstvo je zaduženo za privremeno vođenje registra do kraja 2024., pri

¹⁰⁶ Za više informacija vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 16–17. Jedna je od ključnih etapa iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti donošenje etičkih kodeksa za saborske zastupnike i za službenike u tijelima izvršne vlasti. Vidjeti Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, ključnu etapu 234. Komisija je utvrdila da je ta ključna etapa u zadovoljavajućoj mjeri ostvarena 12. lipnja 2024. Komunikacija Komisiji o pozitivnoj preliminarnoj ocjeni petog zahtjeva Republike Hrvatske za isplatu u skladu s Uredbom (EU) 2021/241, C(2024) 4170 final.

¹⁰⁷ Do ožujka 2024. inicijalnu edukaciju koju je održalo Vijeće za provedbu nije bilo prošlo 17 od 89 službenika obuhvaćenih Kodeksom. Vijeće je donijelo svoj poslovnik i započelo s radom u travnju 2023. Mišljenje može dati na zahtjev dužnosnika, njemu neposredno nadređene osobe ili na zahtjev Ureda predsjednika Vlade. Od srpnja 2023. do veljače 2024. Vijeće za provedbu održalo je četiri informativna sastanka sa službenicima na koje se Kodeks odnosi. Na sastancima se razgovaralo o svrsi i primjeni Kodeksa, o njihovim obvezama i o ulozi vijeća. Informacije su dobivene od Vijeća za provedbu Kodeksa u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁰⁸ Informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁰⁹ Informacije dobivene od Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa u okviru posjeta Hrvatskoj. Povjerenstvo je 2023. na javnim i zatvorenim sastancima donijelo 226 odluka o pokretanju postupka (56 u 2022.), 102 odluke o nepokretanju postupka (51 u 2022.) i 204 konačne odluke (59 u 2022.).

¹¹⁰ Informacije koje je dostavila Hrvatska za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 21–22.

¹¹¹ Informacije koje je dostavila Hrvatska za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 21–22, ažurirana verzija od 2. travnja 2024., str. 4.

¹¹² Izvješća o vladavini prava za 2022. i 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 2.

čemu se služi postojećim aplikacijama¹¹³. U registar će se upisivati podaci lobista. Neće se voditi evidencija o održanim sastancima, skupovima i sjednicama. Lobisti su dužni jednom godišnje Povjerenstvu podnositi izvještaje o svojim aktivnostima i navesti s kime su se sastali. Te informacije neće se objaviti. Lobirane osobe dužne su prijaviti važne sastanke s trećim osobama, o kojima se javnost obavještava na mrežnim stranicama tijela u kojem obnašaju dužnost i putem društvenih mreža¹¹⁴. Zakonom je zabranjeno da osoba koja je obavljala dužnost ili službu u nekom javnom tijelu lobira to tijelo u razdoblju od 18 mjeseci od prestanka dužnosti ili službe. To razdoblje zabrane ograničeno je na upravljačke funkcije i na pravne osobe s kojima je to tijelo bilo u poslovnom odnosu ili nad kojima je obavljalo nadzorne funkcije za vrijeme obnašanja dužnosti¹¹⁵. Dakle, može se reći da je zadnjih godina ostvaren značajan napredak u provedbi preporuke.

Smanjio se broj nepravilnosti u provedbi propisa o financiranju političkih stranaka koje su utvrdili Državno izborno povjerenstvo i Državni ured za reviziju. Politički akteri¹¹⁶ imaju obvezu podnositi svoje financijske izvještaje, koji se zatim objavljuju na internetskim stranicama Državnog izbornog povjerenstva¹¹⁷. Državno izborno povjerenstvo prijavilo je Državnom odvjetništvu 71 predmet u kojem politički akteri nisu podnijeli godišnji financijski izvještaj za 2022. (248 za 2021., 194 za 2020.) i u 41 predmetu donijelo odluku o privremenoj obustavi isplate sredstava (u 61 predmetu za 2021., 40 predmeta za 2020.). Donijelo je 29 odluka (50 za 2021.) o djelomičnoj obustavi isplate sredstava za redovito godišnje financiranje jer 27 pojedinaca i dvije stranke nisu do kraja 2023. podnijeli godišnje izvještaje za 2022.¹¹⁸ Državni ured za reviziju 2022. je proveo financijske revizije 48 političkih stranaka (pet manje nego 2021.) i petero nezavisnih zastupnika te je izdao 266 preporuka u vezi s nepravilnostima (350 u 2021.)¹¹⁹. Međutim, kao i prethodnih godina, do

¹¹³ Informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave i Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹¹⁴ U Kodeksu ponašanja državnih dužnosnika u tijelima izvršne vlasti nije precizno definirano što su „važni sastanci” pa je ta procjena prepuštena osobi koja ih prijavljuje. Zbog toga je moguće da javnost i tijela za borbu protiv korupcije nemaju potpun pregled svih kontakata s lobistima. U smjernicama OECD-a o lobiranju, koje su revidirane 2024., preporučuje se da se detaljne, pravodobne i sveobuhvatne informacije o lobiranju objavljuju u otvorenom formatu na internetu. Ta objava treba biti lako pristupačna, a format omogućavati lako iskorištavanje podataka..

¹¹⁵ U skladu s člankom 23. Zakona o sprječavanju sukoba interesa ta pravna osoba u istom tom razdoblju ne smije imenovati ni zaposliti tog javnog službenika.

¹¹⁶ Politički akteri su političke stranke, nezavisni zastupnici i članovi zastupničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabrani s biračkih popisa.

¹¹⁷ Izvješće o vladavini prava za 2022., poglavlje za Hrvatsku, str. 16–17.

¹¹⁸ Godišnja izvješća Državnog izbornog povjerenstva za 2021. i 2022., objavljena 5. siječnja 2023. odnosno 8. siječnja 2024. Moguće je da je to smanjenje ostvareno zahvaljujući aktivnostima informiranja o primjenjivim pravilima i tome što se politički akteri privikavaju na korištenje internetske aplikacije; informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹¹⁹ Državni ured za reviziju obavještava Državno odvjetništvo i dostavlja svu dokumentaciju o svim utvrđenim kršenjima Zakona. Broj članova osoblja Državnog ureda za reviziju ponovno se smanjio u odnosu na prethodnu godinu, najvećim dijelom zbog umirovljenja (2022. imao je ukupno 296, a 2023. ukupno 282 zaposlenika). Ured je uspio dobiti pet novih službenika na temelju premještanja jer je predviđenih 20 radnih mjesta bilo blokirano Odlukom Vlade o zabrani novog zapošljavanja službenika i namještenika u javnim službama. Ove godine zaposlio je 15 novih članova osoblja. Informacije dobivene od Državnog ureda za reviziju u okviru posjeta Hrvatskoj.

kraja 2022. manje od polovine tijela provelo je preporuke koje im je Državni ured za reviziju uputio 2021.¹²⁰

Hrvatska aktivno upoznaje javnost s novim zakonodavstvom o zviždačima. Nakon što je 2022. zakonodavstvo revidirano, povećao se broj prijava nepravilnosti pučkoj pravobraniteljici¹²¹. Broj vanjskih i unutarnjih prijava 2023. nije se značajno promijenio u odnosu na prethodnu godinu¹²². Hrvatska je u siječnju 2024. pokrenula nacionalnu medijsku kampanju o mehanizmima borbe protiv korupcije, uključujući mehanizme zaštite osoba koje prijavljuju nepravilnosti, i o štetnosti korupcije¹²³. Ured pučke pravobraniteljice održao je tri edukacije za suce i državne odvjetnike o primjeni Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti iz 2022., a u prvoj polovini 2024. objavit će se vodič za prijavljivanje nepravilnosti. Ured je 2023. organizirao dvije radionice za osobe koje primaju prijave („povjerljive osobe”) i njihove zamjenike¹²⁴. U rujnu 2023. donesen je novi pravilnik kojim je uređen način pružanja emocionalne podrške prijaviteljima nepravilnosti i drugim osobama koje na nju imaju pravo na temelju Zakona¹²⁵.

Poduzete su određene mjere za otkrivanje i sprečavanje korupcije u javnoj nabavi, koja je još uvijek područje u kojem vlada visok rizik od korupcije. Istraživanje Flash Eurobarometra o stavovima poduzeća prema korupciji u EU-u pokazuje da 21 % poduzeća u Hrvatskoj (prošle godine: 26 %, prosjek u EU-u: 27 %) smatra da barem jednom u posljednje tri godine u praksi nisu pobijedili na javnom natječaju ili im nije dodijeljen ugovor o javnoj nabavi zbog korupcije¹²⁶. Nastavili su se medijski napisi o navodnim nepravilnostima u javnoj nabavi, među ostalim o podnošenju lažnih ponuda na natječaje i umjetnim podjelama javnih ugovora¹²⁷. Policija i državni odvjetnici i dalje smatraju javnu nabavu, energetski

¹²⁰ Informacije dobivene od Državnog ureda za reviziju u okviru posjeta Hrvatskoj. Izvješća su dostupna na <https://www.revizija.hr/>.

¹²¹ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 18.

¹²² 57 vanjskih prijava 2023. u odnosu na 53 vanjske prijave 2022., i 38 unutarnjih prijava 2023. u usporedbi s 37 unutarnjih prijava 2022. Prijave pravobraniteljici iz privatnog sektora češće su unutarnje, a iz javnog sektora vanjske. Izvješće pučke pravobraniteljice za 2023., 29. ožujka 2024., str. 231 i 234 i informacije dobivene od pučke pravobraniteljice u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹²³ Ta kampanja uključuje organiziranje konferencije i drugih događanja na razne teme iz tog područja, kao i okrugle stolove za službenike središnje i lokalne vlasti i predstavnike nevladinih organizacija. U okviru kampanje u siječnju 2024. edukacija o sprečavanju korupcije održana je u petnaest zagrebačkih, splitskih, riječkih i osječkih srednjih škola. Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 24 i 51. Hrvatski plan za oporavak i otpornost sadržava ključnu etapu u skladu s kojom Hrvatska mora do kraja lipnja 2025. ocijeniti učinke nacionalne informativne kampanje protiv korupcije. Vidjeti Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, ključnu etapu 239. Ta je ključna etapa dio osmog zahtjeva za plaćanje pa ju Komisija još nije ocijenila.

¹²⁴ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 24. Ispitanici u analizi provedbe Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti u pravnim osobama u vlasništvu Republike Hrvatske uglavnom su pozvali na dodatno educiranje povjerljivih osoba, ukazivanje osoblju na važnost prijavljivanja nepravilnosti i informiranje osoblja o pravima koja imaju kao zviždači. Informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹²⁵ U lipnju 2024. radi provedbe tog zakonodavstva angažiran je vanjski pružatelj emocionalne podrške prijaviteljima nepravilnosti. Ta podrška trebala bi se početi pružati nedugo nakon što pružatelj prođe početnu obuku o relevantnom zakonodavstvu. Informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹²⁶ Flash Eurobarometar br. 543, Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u (2024.).

¹²⁷ Forbes, „Kako popraviti sustav javnih nabava kroz koji godišnje prođe 10 milijardi eura?”, 23. veljače 2024.

sektor¹²⁸ i tijela regionalne i lokalne vlasti sektorima s visokim rizikom od korupcije, a baš je u njima teško provoditi istrage. U lipnju 2024. pušten je u pogon novi središnji informacijski sustav (e-HHZO), koji će pojačati nadzor u zdravstvenom sustavu, djelomično u vezi s upravljanjem i praćenjem financijskih tokova s obzirom na pružene zdravstvene usluge i praćenjem lista čekanja¹²⁹. Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave nastavila je u svojoj ulozi neovisnog državnog tijela preispitivati žalbe na odluke u postupcima javne nabave¹³⁰. Njezini financijski resursi 2024. su se povećali za otprilike 10 %. Dvama od devet članova, među kojima u rujnu 2023. zamjeniku predsjednice Državne komisije, istekao je mandat (, a Sabor još nije imenovao nove članove¹³¹. Zbog toga žalbe trenutačno rješavaju samo dva od tri njezina vijeća. To bi moglo utjecati na buduće trajanje žalbenih postupaka. U svakom slučaju, broj žalbi 2023. se smanjio na 712 (s 885 žalbi 2022.), a sustav e-Žalbi, uveden 2023., općenito je smanjio udio komunikacije u papirnatom obliku i ubrzao čitav postupak. Tako se udio postupaka javne nabave koje je preispitala Državna komisija smanjio na samo 3,6 % svih postupaka objavljenih 2023. (s 4,8 % postupaka 2022., 6,8 % postupaka 2021. i 7,2 % postupaka 2020)¹³². Kao jedan od vjerojatnih razloga za to smanjenje navedeno je povećanje naknada za pokretanje postupka iz listopada 2022., kad je postalo obvezno žalbe podnositi elektroničkim putem¹³³.

¹²⁸ Jedan od primjera nedavnih visoko eksponiranih predmeta bio je kad je USKOK u srpnju 2023. upao u prostorije Hrvatske elektroprivrede (HEP), državnog elektroenergetskog poduzeća, jer je otkriveno da je HEP kupovao plin po visokim i prodavao ga po niskim cijenama. Index, „Uskok ušao u HEP zbog goleme plinske afere”, 11. srpnja 2023. U Izvješću o vladavini prava za 2023., poglavlju za Hrvatsku, na str. 13 spomenuta su navodna kaznena djela povezana s energetske poduzećima INA (sa štetom od 133 milijuna EUR) i JANAF.

¹²⁹ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2023., str. 26.

¹³⁰ Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave nije nadležna za *ex-post* praćenje provedbe javne nabave, ni za nadzor situacija u kojima nisu korišteni postupci javne nabave. Mediji su 2024. pisali o predmetu u kojem je glavni ravnatelj HRT-a, državne radiotelevizije, bez natječaja dodijelio poslove u vrijednosti od 717 000 eura svojoj bivšoj tvrtki, iako je Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa upozoravalo na visok rizik od korupcije.

¹³¹ Održani su intervjui s kandidatima, ali Vlada Saboru nije dostavila nijedan prijedlog za imenovanje. Informacije dobivene od Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave u okviru posjeta Hrvatskoj. U Izvješću o vladavini prava za 2022. zaključeno je da bi se zaštitne mjere za neovisnost Državne komisije, posebno kad je riječ o imenovanju i stegovnoj odgovornosti članova Državne komisije, mogle dodatno poboljšati. Trenutačno Vlada predlaže Saboru kandidate za imenovanje na temelju javnog poziva za slobodno radno mjesto, bez sudjelovanja bilo kakvog neovisnog tijela. Sabor je nadležan i za izricanje eventualnih stegovnih mjera. Preporuka CM/Rec(2010)12 Vijeća ministara Vijeća Europe, točke 66. i 69. U skladu s pravom Unije, zahtjev neovisnosti podrazumijeva da sustav stegovne odgovornosti sudaca mora imati potrebna jamstva kako bi se spriječilo da se primjenjuje kao sustav političke kontrole nad sadržajem sudskih odluka.

¹³² Pisane informacije koje je Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave dostavila nakon posjeta Hrvatskoj. Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 19.

¹³³ Informacije dobivene od Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave u okviru posjeta Hrvatskoj.

III. MEDIJSKI PLURALIZAM I SLOBODA MEDIJA

Hrvatski pravni okvir za slobodu i pluralizam medija i pristup informacijama temelji se na Ustavu i sektorskom zakonodavstvu¹³⁴. To posebno uključuje Zakon o elektroničkim medijima, koji je posljednji put revidiran 2021., i Zakon o medijima, čija se revizija očekuje već neko vrijeme. U prosincu 2023. donesen je Nacionalni plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2027. godine¹³⁵. Među njegovim su ciljevima općenito unapređenje statusa novinarske profesije i medijskog sektora, poticanje pluralizma i pružanje učinkovite podrške medijskom sektoru. Priložen mu je Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024. godine¹³⁶, u kojem su predložene mjere za provedbu tih ciljeva¹³⁷.

Agencija za elektroničke medije financira se neovisno, ali se govori o tome da bi se njezina neovisnost trebala ojačati tako da se izmijeni postupak imenovanja njezinih članova. Agencija za elektroničke medije i dalje ima važnu ulogu u upravljanju sredstvima za poticanje medijskog pluralizma. Neovisnost financiranja Agencije je zajamčena, ali promatrači i dionici i dalje sumnjaju u političku neovisnost Vijeća za elektroničke medije s obzirom na to da se njegovi članovi imenuju natpolovičnom većinom glasova u Saboru¹³⁸. Novinarska udruženja uz podršku dionika iz civilnog društva već dugo pozivaju na jačanje neovisnosti Agencije i njezinog Vijeća¹³⁹. U istom kontekstu često se spominju i planovi za osnivanje neovisnog regulatora za elektroničke medije i tisak, za koji Agencija za elektroničke medije trenutačno nije nadležna¹⁴⁰. Pokazatelj iz Izvješća o praćenju medijskog pluralizma za 2024. o neovisnosti i djelotvornosti tijela nadležnog za medije i dalje ukazuje na srednju razinu rizika¹⁴¹.

Informacije o vlasništvu nad medijima jesu dostupne javnosti, ali još postoje problemi s transparentnosti stvarnog vlasništva. U skladu s revidiranim Zakonom o elektroničkim medijima informacije o vlasništvu nad elektroničkim publikacijama moraju se prijaviti u Upisnik Agencije za elektroničke medije, ali čini se da nisu svi podaci u Upisniku dovoljno detaljni¹⁴². Osim toga, dionici i dalje ističu da u određenim slučajevima temeljne vlasničke strukture medija i dalje nisu jasne unatoč zahtjevu iz Zakona o elektroničkim medijima da se

¹³⁴ Članak 38. Ustava Republike Hrvatske.

¹³⁵ Nacionalni plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2027. godine.

¹³⁶ Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024. godine.

¹³⁷ Hrvatsko novinarsko društvo, *f* „Radni dokument novog Zakona o medijima – neprihvatljiv”; informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 19. Hrvatska se našla na 48. mjestu prema Svjetskom indeksu slobode medija za 2024. Reportera bez granica. Prethodne godine bila je je na 42. mjestu.

¹³⁸ Alat za praćenje vlasništva nad medijima (en. *Euromedia Ownership Monitor*), Izvješće za Hrvatsku za 2023. Informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 17–18.

¹³⁹ Hrvatsko novinarsko društvo, *f* „Radni dokument novog Zakona o medijima – neprihvatljiv”; informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo, str. 12–13; informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 17–18.

¹⁴⁰ Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024. godine.

¹⁴¹ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2024., str. 12–13.

¹⁴² Alat za praćenje vlasništva nad medijima (2023.), Izvješće za Hrvatsku za 2023.; informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 14; informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 20.

podaci u Upisniku potvrde prilaganjem izvotka iz Registra stvarnih vlasnika¹⁴³. Kao i lani, u Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2024. ponovno se navodi srednja razina rizika za transparentnost vlasništva nad medijima¹⁴⁴. U hrvatskom planu za oporavak i otpornost Vlada se obvezala uspostaviti informacijski sustav za objavljivanje informacija o vlasništvu nad svim vrstama medija u jedinstvenom registru¹⁴⁵. Agencija za elektroničke medije pokrenula je taj projekt, ali on je još u fazi razvoja¹⁴⁶. Od Izvješća o vladavini prava za 2022. propisi o koncentraciji medija nisu se promijenili¹⁴⁷

Postoje problemi s okvirom za pravednu i transparentnu raspodjelu sredstava za državno oglašavanje i u vezi s tim nije ostvaren napredak. U Izvješću o vladavini prava za 2023. Hrvatskoj je preporučeno da „ostvari napredak u jačanju okvira za pravednu i transparentnu raspodjelu sredstava za državno oglašavanje utvrđivanjem jasnih mjerila, dobrih praksi i mjera nadzora kako bi se zajamčilo djelotvorno funkcioniranje postupka javnog natječaja za lokalne i regionalne medije”¹⁴⁸. Na temelju najnovijih dostupnih podataka za 2022. 41 javnih tijela i institucija i pravnih osoba koje su u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske dostavilo je u Upisnik Agencije za elektroničke medije informacije o sredstvima potrošenima u tom okviru. To znači da subjekti na koje se ta obveza primjenjuje nedovoljno prijavljuju te informacije¹⁴⁹. Iako je zakonom propisano da se ta sredstva dodjeljuju na temelju javnog poziva u kojem se moraju navesti relevantni kriteriji, nisu propisani ni ti kriteriji ni bilo kakve postupovne zaštitne mjere¹⁵⁰. Od 2021., kad je ta odredba uvedena, dionici izražavaju sumnje u pravednost i transparentnost te dodjele sredstava¹⁵¹.

¹⁴³ Informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 20; informacije dobivene od Hrvatskog novinarskog društva u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁴⁴ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2024., str. 14.

¹⁴⁵ Informacije o vlasništvu nad audiovizualnim i digitalnim medijima trenutačno su dostupne u javnom registru kojim upravlja Agencija za elektroničke medije, a informacije o tiskanim medijima prikuplja Hrvatska gospodarska komora. Vijeće je donijelo Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, u kojoj se pod ključnom etapom 27 navodi: „Agencija za elektroničke medije uspostaviti će sustav za provjeru medijskih činjenica uključujući izradu procedura i pravila, uspostavu registara te jačanje kapaciteta digitalnih kompetencija provjeravatelja činjenica, kao i razvoj tehnoloških programa, platforma i sustava komunikacije s medijima (...)”. Ta je ključna etapa dio desetog zahtjeva za plaćanje pa ju Komisija još nije ocijenila.

¹⁴⁶ Informacije dobivene od Agencije za elektroničke medije u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁴⁷ Kako je navedeno u Izvješću o vladavini prava za 2022., revizijom Zakona o elektroničkim medijima ukinuta je zabrana vertikalne koncentracije između radiotelevizijskih kuća i operatera. Smatra se da pružatelj medijskih usluga i elektroničkih publikacija čiji je ukupni godišnji prihod dosegao 40 % svih pružatelja usluga ima dominantnu ulogu na tržištu i nakon toga mu je, među ostalim, zabranjeno stjecanje novih licencija ili koncesija i izdavanje novih elektroničkih publikacija. Izvješće o vladavini prava za 2022., poglavlje za Hrvatsku, str. 19–20.

¹⁴⁸ Izvješća o vladavini prava za 2022. i 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 2. Taj postupak uveden je izmjenom Zakona o elektroničkim medijima 2021. kako bi se dopunio postojeći zahtjev da javna tijela i institucije kao i pravne osobe u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske najmanje 15 % godišnjeg iznosa namijenjenog promidžbi svojih usluga ili aktivnosti troše na oglašavanje u regionalnim ili lokalnim televizijskim ili radijskim programima ili kod pružatelja elektroničkih publikacija. Komisija je u Izvješću o vladavini prava za 2023. zaključila da nije ostvaren daljnji napredak u provedbi te preporuke. Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 21–22.

¹⁴⁹ Uzimajući u obzir da je u Upisniku za 2020. i 2021. bilo 123 odnosno 188 unosa i da je ukupni broj potencijalno obvezanih subjekata bio oko 1180. Informacije dobivene od Agencije za elektroničke medije u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁵⁰ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 21.

¹⁵¹ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 21–22. Informacije dobivene od Udruge novinskih izdavača, Sindikata novinara Hrvatske i Hrvatskog novinarskog društva u okviru posjeta

Često ukazuju na bliske veze između lokalnih vlasti i regionalnih ili lokalnih medija, kao i na nedostatak neovisnog i kritičkog izvještavanja na lokalnoj razini zbog velike ovisnosti tih medija o sredstvima za državno oglašavanje¹⁵². U toj situaciji potrebni su jasni kriteriji, primjeri dobre prakse i mjere nadzora da bi se postiglo djelotvorno i transparentno funkcioniranje postupka dodjele sredstava¹⁵³. Osim toga, dionike zabrinjava i dodjela sredstava za državno oglašavanje medijskim kućama na nacionalnoj razini¹⁵⁴. U Alatu za praćenje vlasništva nad medijima ukazuje se na to da prakse državnog oglašavanja nisu dovoljno transparentne kad je riječ o konferencijama koje organiziraju ministarstva i vladine agencije i medijskom izvještavanju o tim konferencijama¹⁵⁵. Istraga navodnog kaznenog djela korupcije i zlouporabe sredstava za oglašavanje u koje je bio upleten jedan javni službenik u siječnju 2024. dovela je do smjene tog službenika i nadležnog ministra¹⁵⁶. Ta je istraga još u tijeku¹⁵⁷, a dionike brine da možda nije riječ o izoliranom slučaju¹⁵⁸, zbog čega se postavljaju dodatna pitanja o pravednosti i transparentnosti dodjele tih sredstava. Neke općine na prijedlog predstavnika novinara uvele su dobru praksu za zaštitu objektivnosti i transparentnosti postupaka javne nabave¹⁵⁹, ali Vlada nije poduzela nikakve mjere u vezi s pravednom dodjelom sredstava za državno oglašavanje. Dakle, može se reći da zadnjih godina nije ostvaren nikakav napredak u provedbi te preporuke.

Javna radiotelevizijska kuća HRT našla se na udaru kritika zbog mogućih sukoba interesa i percipiranog nedostatka političke neovisnosti. Interna revizija HRT-a iz 2023. pokazala je velike nepravilnosti u njegovu poslovanju s vanjskim pružateljem usluga¹⁶⁰, što je dovelo u pitanje sposobnost i odgovornost njegove uprave¹⁶¹. Povjerenstvo za odlučivanje o

Hrvatskoj; informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 14.

¹⁵² Informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 26.; Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa (2024.), *Croatia, the assault on the local press* (hr. „Hrvatska: napadi na lokalne novinare”).

¹⁵³ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 21–22.

¹⁵⁴ Informacije dobivene od GONG-a u okviru posjeta Hrvatskoj; informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 13–14; Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 22.

¹⁵⁵ Alat za praćenje vlasništva nad medijima (2023.), Izvješće za Hrvatsku za 2023.

¹⁵⁶ U tom je predmetu javni službenik, savjetnik ministra, navodno ponudio da sredstva za oglašavanje poduzeća u državnom vlasništvu dodijeli jednom medijskom poduzeću u zamjenu za dio tih sredstava. Telegram (2024.), „Ovo je nestvarno. Razotkriven medijski reket, a Vlada uvjerava EU da nam je državno oglašavanje u medijima super”.

¹⁵⁷ USKOK (2024.). Protiv tuženika je pokrenuta istraga zbog sumnje u „izvlačenje” novca iz jedne televizijske postaje.

¹⁵⁸ Informacije dobivene od Sindikata novinara Hrvatske i Hrvatskog novinarskog društva u okviru posjeta Hrvatskoj; informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 13.

¹⁵⁹ Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa (2024.), *Croatia, the assault on the local press* (hr. „Hrvatska: napadi na lokalne novinare”).

¹⁶⁰ Nadzorni odbor HRT-a u travnju 2023. zatražio je internu reviziju, a u rujnu 2023. Državno odvjetništvo pokrenulo je istragu na temelju njezinih nalaza. Telegram (2024.), „Došli smo do skandaloznog nalaza revizije na HRT-u: nezakonito isplaćuju milijune i to proglašavaju poslovnom tajnom”.

¹⁶¹ HRT je navodno nastavio dodjeljivati ugovore bivšoj tvrtki svojeg glavnog ravnatelja bez javnog natječaja, ignorirajući interne smjernice za sprečavanje sukoba interesa. Telegram (2024.), „Donosimo otkriće zbog kojeg bi u svakoj uređenoj državi letjela cijela uprava: HRT bivšoj tvrtki svog šefa bez natječaja platio 1,25 milijuna eura”; Telegram (2024.), „Fantastičan HRT. Nadzorni odbor potvrdio Telegramova skandalozna otkrića o ravnatelju Švebu, ali za sve krive bivšu upravu”.

sukobu interesa donijelo je dva mišljenja o poslovanju s tim vanjskim pružateljem usluga¹⁶². U ožujku 2024. Povjerenstvo je u drugom predmetu novčano kaznilo glavnog ravnatelja HRT-a jer je protupravno isplaćivao naknade sam sebi¹⁶³. Kad je riječ o financiranju HRT-a, on se uglavnom financira iz mjesečnih naknada od kućanstava¹⁶⁴. U prosincu 2023. Vlada i HRT postigli su dogovor o prilogu o programskim obvezama HRT-a za razdoblje od 2023. do 2027. kako bi se nedostaci u financiranju HRT-a namirili dodatnim sredstvima iz državnog proračuna¹⁶⁵. I dalje postoje sumnje u političku neovisnost HRT-a jer aktualni okvir daje saborskoj većini velik utjecaj na javnu radioteleviziju¹⁶⁶. Relevantni pokazatelj iz Izvješća o praćenju medijskog pluralizma za 2024. ukazuje na srednji rizik kad je riječ o neovisnosti javnih medija¹⁶⁷.

I dalje se katkad kasni s omogućivanjem pristupa informacijama i javnim dokumentima, kao i s obradom zahtjeva novinara. Uspostavljen je pravni okvir za pristup informacijama i javnim dokumentima¹⁶⁸. Kako je navedeno u prethodnim izvješćima o vladavini prava, dionici upozoravaju na to da javna tijela u određenim slučajevima kasne s obradom zahtjeva¹⁶⁹. Ured povjerenika za informiranje 2023. je zaprimio 24 zahtjeva i 30 žalbi novinara u vezi s pristupom informacijama¹⁷⁰. Ured nastavlja s aktivnostima za informiranje novinara o važećim pravilima i postupcima. Pokazatelj iz Izvješća o praćenju medijskog pluralizma za 2024. o zaštiti prava na informacije ukazuje na srednju razinu rizika¹⁷¹.

Nadležna tijela i predstavnici novinara sklopili su Sporazum o suradnji kako bi se sigurnost novinara još poboljšala. Od Izvješća o vladavini prava za 2023. Platforma Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara zabilježila je pet upozorenja koja su se odnosila na događaje u Hrvatskoj, a platforma za mapiranje slobode medija njih čak 17¹⁷². Predstavnici novinara i dalje smatraju da policijska tijela općenito primjereno

¹⁶² Povjerenstvo je ocijenilo uvjete pod kojima je glavni ravnatelj HRT-a mogao odobravati poslovne ugovore s vanjskim pružateljem usluge, medijskom kućom u kojoj je bio suvlasnik. Mišljenje Povjerenstva M-136-21 od 29. listopada 2021.; mišljenje Povjerenstva M-19-22 od 21. siječnja 2022.

¹⁶³ Telegram (2024.), „Povjerenstvo za sukob interesa potvrdilo Telegramovo otkriće: skandalozni šef HRT-a isplaćivao si naknade koje mu ne pripadaju”.

¹⁶⁴ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 22.

¹⁶⁵ Prilog Ugovoru između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2027.; informacije dobivene od HRT-a u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁶⁶ Informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 22–23.

¹⁶⁷ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2024., str. 20.

¹⁶⁸ Izmjene Zakona o pravu na pristup informacijama stupile su na snagu u lipnju 2022. s ciljem poboljšanja i usklađivanja prakse u vezi sa zahtjevima za pristup informacijama. Osim toga, u Zakon o medijima uvedene su posebne odredbe koje se odnose na novinare. Vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 23.

¹⁶⁹ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 23.; informacije dobivene od Hrvatskog novinarskog društva za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 22; informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 15.

¹⁷⁰ Povjerenik za informiranje, Izvješće za 2023., str. 15 i 51. Novinari su 2022. podnijeli 23 žalbe i 43 zahtjeva. Povjerenik za informiranje, Izvješće za 2022., str. 20 i 72.

¹⁷¹ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2024., str. 12.

¹⁷² Vijeće Europe, Platforma za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara, Hrvatska. Utvrđivanje stanja slobode medija, Hrvatska (do 25. lipnja 2023.). To uključuje verbalne napade političara na novinare i medijske kuće, kao i fizičke napade i prijetnje. Utvrđivanje stanja slobode medija za 2023. i 2024.;

reagiraju u slučajevima napada na novinare ili prijetnji novinarima¹⁷³. Ministarstvo unutarnjih poslova u rujnu 2023. potpisalo je s Hrvatskim novinarskim društvom i Sindikatom novinara Hrvatske Sporazum o suradnji između policije i novinara¹⁷⁴. Cilj je sporazuma potaknuti uzajamno razumijevanje i novinarima zajamčiti sigurno okruženje, posebno tijekom javnih događanja i prosvjeda. Sporazumu su priložena dva provedbena protokola: jedan o postupanju policije, novinara i drugih medijskih djelatnika na javnim okupljanjima od interesa javnosti¹⁷⁵, a drugi o postupanju policije prilikom saznanja o kaznenom djelu počinjenom na štetu novinara i drugih medijskih djelatnika u obavljanju radnih zadaća. Iako se tek treba vidjeti kako će ti protokoli funkcionirati u praksi, u njima se ističe spremnost nadležnih tijela i predstavnika novinara da poboljšaju sigurnost novinara.

Iako su novinari izuzeti iz odgovornosti za kazneno djelo otkrivanja informacija iz tekućih istraga, i dalje oštro kritiziraju njegovo uvođenje i poduzimaju se određeni koraci kako bi se odgovorilo na tu njihovu zabrinutost. Vlada je u lipnju 2023. Saboru podnijela izmjene Kaznenog zakona kako bi kao kazneno djelo uvela neovlašteno otkrivanje informacija iz tekućih istraga¹⁷⁶. Vlada je smatrala da su te promjene potrebne kako bi se spriječilo curenje podataka iz istraga tijekom prethodnih postupaka koji nisu otvoreni za javnost¹⁷⁷. Ti planovi naišli su na stroge kritike novinarskih udruženja i drugih dionika, koji su zabrinuti da bi predložene promjene mogle utjecati na istraživačko novinarstvo i općenito na slobodu medijskog izvještavanja o važnim pitanjima od javnog interesa, kao što su slučajevi korupcije¹⁷⁸. Zabrinuti su i da bi to novo kazneno djelo moglo značiti da će novinari biti predmet istraga, kao i da bi moglo ugroziti njihove izvore informacija¹⁷⁹. Zato su početkom 2024. te izmjene dodatno revidirane kako bi se novinari i objave od javnog interesa izričito isključili iz područja primjene novog kaznenog djela¹⁸⁰. Bez obzira na taj revidirani prijedlog izmjena, predstavnici novinara nastavili su ih kritizirati zbog posljedica koje bi mogle imati po novinare¹⁸¹. Sabor je 14. ožujka 2024. donio te izmjene Kaznenog zakona, iz

informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 29.

¹⁷³ Informacije dobivene od Hrvatskog novinarskog društva u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁷⁴ Pisane informacije dobivene od Ministarstva kulture i medija u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁷⁵ Tim protokolom nastoji se poboljšati suradnja policije, novinara i drugih medijskih djelatnika u kontekstu javnih okupljanja, posebno tako da se poboljša komunikacija i osigura poseban prostor za medijsko izvješćivanje s takvih okupljanja.

¹⁷⁶ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 36–37.

¹⁷⁷ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće vladavini prava za 2024., str. 38.

¹⁷⁸ Hrvatsko novinarsko društvo (2023.), „Vlada predlaže zakon opasnih namjera”; informacije dobivene od Udruge novinskih izdavača i organizacija civilnog društva u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁷⁹ Hrvatsko novinarsko društvo (2023.), „Javno savjetovanje: HND oštro protiv članka 307.a Kaznenog zakona”.

¹⁸⁰ U stavku 2. predloženog članka 307.a Kaznenog zakona izričito se navodi da osoba koja obavlja novinarski posao ne može ostvariti počinjenje, pomaganje ni poticanje kaznenog djela iz stavka 1. tog članka. Osim toga, Sabor je 14. ožujka 2024. donio izmjene Zakona o kaznenom postupku u skladu s kojima se, među ostalim, sve osobe koje sudjeluju na sjednici moraju upozoriti da je neovlašteno otkrivanje sadržaja izvidnih i dokaznih radnji provedenih tijekom nejavnog prethodnog postupka s ciljem da ih se učini dostupnima javnosti kazneno djelo. Informacije koje je dostavila Hrvatska za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 37–38.

¹⁸¹ Hrvatsko novinarsko društvo (2024.), „Otvoreno pismo HND-a građanima o opasnostima izmjena Kaznenog zakona.” Pismo su potpisali urednici 19 hrvatskih medijskih kuća. Organizacija za slobodu govora Article 19 navela je da te izmjene predstavljaju nerazmjerno uplitanje u slobodu govora i medija. Organizacija Article 19, priopćenje za medije: „Croatia: Scrap plan to criminally penalise disclosure of ‘non-public’ information” (hr. „Hrvatska: odustanite od plana da otkrivanje „nejavnih” informacija postane kazneno djelo”), 13. lipnja 2024.

kojih su novinari izuzeti i u skladu s kojima nema kaznenog djela ako je takvo otkrivanje informacija bilo u pretežito javnom interesu. Predviđenim izmjenama Zakona o državnom odvjetništvu razradile bi se odredbe o komunikaciji državnih odvjetništva o predmetima od javnog interesa u skladu s preporukama Vijeća Europe¹⁸².

Ostvaren je određen pomak u rješavanju pitanja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja usmjerenih na novinare i senzibilizaciji javnosti za to pitanje. U Izvješću o vladavini prava za 2023. Hrvatskoj je preporučeno da „poduzme daljnje korake u rješavanju pitanja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja usmjerenih na novinare, među ostalim tako da revidira pravne odredbe o kleveti i potiče širu primjenu postupovnih pravila kojima se dopušta odbacivanje neutemeljenih tužbi, uzimajući u obzir europske standarde o zaštiti novinara”¹⁸³. U anketi među medijima koju je Hrvatsko novinarsko društvo provelo 2024. nabrojene su 752 aktivne tužbe protiv novinara i medija u Hrvatskoj (2023. bilo ih je 945, 2022. 951, a 2020. 905)¹⁸⁴. Iako nije lako prikupiti točne statističke podatke i iako se ne mogu svi ti predmeti smatrati strateškim tužbama protiv javnog sudjelovanja, podaci pokazuju da je problem tužbi protiv novinara još uvijek prisutan¹⁸⁵. U svibnju 2024. preliminarni rezultati novog detaljnog istraživanja, u kojem je razmotreno više od 1333 sudskih presuda koje su se odnosile na novinare, pokazali su da više od 40 % tih predmeta ispunjava barem jedan kriterij da ga se svrsta među strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja¹⁸⁶. Najveći broj predmeta iz tog istraživanja bile su građanske parnice u kojima se tražila relativno velika naknada štete¹⁸⁷. S druge strane, čini se da se broj novih i eksponiranih predmeta smanjuje, što znači da se stanje donekle poboljšava¹⁸⁸. Analiza građanskih i kaznenih predmeta koju je Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije provelo za 2023. pokazala je da bi od ukupnog broja 2023. zaključenih predmeta 39 predmeta mogle biti strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja, od čega osam kaznenih predmeta i 31 građanski predmet. Od 31 građanskog predmeta, u 12 je donesena pravomoćna presuda, a u drugima nepravomoćna. Od osam

¹⁸² Pisane informacije primljene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁸³ Izvješća o vladavini prava za 2022. i 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 2. Komisija je u Izvješću o vladavini prava za 2023. zaključila da je u provedbi te preporuke ostvaren određen napredak.

¹⁸⁴ Na anketu je odgovorila 21 medijska kuća, a prošle godine, kad je prijavljeno 945 aktivnih tužbi, odgovorilo ih je 30. Priopćenje za medije HND-a: „Aktivne najmanje 752 tužbe teške 4,1 milijun eura, a u 1333 presuđena predmeta – 40 % je bio čisti SLAPP”, 24. svibnja 2024.; Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 24.

¹⁸⁵ Informacije dobivene od Saveza za građanske slobode u Europi za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 31. CASE – Koalicija protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja u Europi (2023.), „SLAPPS: A Threat to Democracy Continues to Grow” (hr. „SLAPP-ovi: sve veća prijetnja demokraciji”). Mapiranje koalicije CASE pokazalo je da je Hrvatska među državama članicama EU-a s posebno velikim brojem strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja (jednim od najvećih u odnosu na broj stanovnika).

¹⁸⁶ Istraživanje je obuhvatilo presude donesene od 2016. do 2023. Više od 50 % od navedenih 40 % presuda ispunilo je više od jednog kriterija za strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja. Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo i Hrvatsko novinarsko društvo, Istraživanje protiv SLAPP tužbi u Hrvatskoj, svibanj 2024.

¹⁸⁷ U većini parnica zatražene su relativno visoke odštete: više od 5000 eura u preko polovine predmeta. Analizom sudskih odluka prepoznato je 12 „serijskih” tužitelja koji često podnose tužbe protiv medija i novinara, uglavnom s istim argumentima. Građanske parnice bile su duge: u prosjeku 1326 dana (1557 dana za parnice u kojima je donesena presuda). Isto istraživanje pokazalo je da tužitelji često pokreću više postupaka protiv istog tuženika/novinara, a katkad uz građanski postupak pokrenu i kazneni. Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo i Hrvatsko novinarsko društvo, Istraživanje protiv SLAPP tužbi u Hrvatskoj, svibanj 2024.

¹⁸⁸ Informacije dobivene od Sindikata novinara Hrvatske i Hrvatskog novinarskog društva u okviru posjeta Hrvatskoj.

kaznenih predmeta u šest je donesena pravomoćna, a u dva nepravomoćna presuda¹⁸⁹. Stručna radna skupina Ministarstva kulture i medija za oblikovanje politike suzbijanja SLAPP tužbi, osnovana 2021., nastavlja u javnosti stvarati svijest o toj temi¹⁹⁰. Međutim, nije bilo zakonodavnih promjena kojima bi se pokušalo riješiti to pitanje. Dionici i dalje smatraju da je potrebno dekriminalizirati klevetu¹⁹¹. Pokazatelj iz Izvješća o praćenju medijskog pluralizma za 2024. o novinarskoj struci, standardima i zaštiti ukazuje na visoku razinu rizika¹⁹². Ministarstvo kulture i medija među predviđenim mjerama u Akcijskom planu razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024. spominje mehanizam za rano prepoznavanje i odbacivanje strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, koji još nije uveden¹⁹³. Općenito gledano, postignut je samo ograničen napredak u provedbi preporuke iz Izvješća o vladavini prava za 2023.

IV. OSTALA INSTITUCIJSKA PITANJA POVEZANA SA SUSTAVOM PROVJERE I RAVNOTEŽE

Hrvatska ima jednodomni parlamentarni sustav vlasti u kojem Ustavni sud može provoditi *ex post* ocjene ustavnosti, među ostalim u konkretnim predmetima koji se temelje na ustavnoj tužbi. Nacrte zakona mogu predlagati svi saborski zastupnici i članovi Vlade. Pučki pravobranitelj, odgovoran za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i vršitelj uloge nacionalne institucije za ljudska prava, Povjerenik za informiranje i Pravobranitelj za ravnopravnost spolova¹⁹⁴, koji ima ulogu tijela za ravnopravnost, neovisna su tijela koja su dio sustava provjere i ravnoteže.

Novim Zakonom o instrumentima politike boljih propisa temeljito su revidirani postupci procjene učinaka i vrednovanja propisa i uvedeni dodatni standardi za savjetovanje s javnošću. Sabor ga je donio 15. prosinca 2023., a na snagu je stupio u siječnju 2024. U skladu s tim zakonom za svaki zakonodavni prijedlog mora se provesti procjena učinaka propisa, uz određene iznimke, a samo provođenje procjene je pojednostavnjeno tako da umjesto dva sad ima jedan korak. Utvrđen je novi instrument za vrednovanje propisa (kojim se zamjenjuje *ex-post* procjena učinaka propisa)¹⁹⁵. Utvrđeni su i dodatni standardi za postupak javnog savjetovanja, koji mora trajati 30 dana za nacрте prijedloga zakona i, na temelju sudske prakse i prakse, propisane iznimke od obveze savjetovanja s javnošću¹⁹⁶. U Izvješću o vladavini prava za 2023. navedeno je da se 2022.

¹⁸⁹ Pisane informacije dobivene od Ministarstva pravosuđa i uprave u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁹⁰ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 33.

¹⁹¹ Informacije dobivene od Sindikata novinara Hrvatske i Hrvatskog novinarskog društva u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁹² Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2024., str. 12.

¹⁹³ Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024. godine. Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 33.

¹⁹⁴ Treba napomenuti da se mandat Pravobranitelja za ravnopravnost spolova može prekinuti ako Sabor odbije prihvatiti njegovo ili njezino godišnje izvješće.

¹⁹⁵ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 37. Nacionalni plan oporavka i otpornosti sadržava ključnu etapu u skladu s kojom Hrvatska treba izmijeniti Zakon o procjeni učinaka propisa. Vidjeti Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, ključnu etapu 151. Komisija je utvrdila da je ta ključna etapa u zadovoljavajućoj mjeri ostvarena 12. lipnja 2024. Komunikacija Komisiji o pozitivnoj preliminarnoj ocjeni petog zahtjeva Republike Hrvatske za isplatu u skladu s Uredbom (EU) 2021/241, C(2024) 4170 final.

¹⁹⁶ Vlada smatra da se iznimke od obveze savjetovanja s javnošću primjenjuju samo kad se donose određene vrste propisa, na koje savjetovanje ne može utjecati zbog njihove prirode ili razloga za njihovo donošenje. Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 37. Vlada je 15. veljače 2024. donijela Uredbu o metodologiji i postupku provedbe instrumenata politike boljih

broj savjetovanja s javnošću preko portala e-Savjetovanja znatno povećao (na 1028)¹⁹⁷. Slično kao 2021. (kad su provedena 823), 2023. provedena su 822 savjetovanja¹⁹⁸. Prosječno trajanje savjetovanja produljilo se na 21 dan (19 dana 2022., 21 dan 2021.)¹⁹⁹. Udio zaprimljenih primjedbi na koje nije odgovoreno i dalje je velik, 21 % (22 % u 2022., 7 % u 2021.)²⁰⁰. Pučka pravobraniteljica uputila je tijelima vlasti preporuku da povećaju broj obrazloženih odgovora na primjedbe²⁰¹. Organizacije civilnog društva navele su da se savjetovanja s javnošću i dalje održavaju *pro forma*, tj. da se primjedbe javnosti samo primaju na znanje²⁰². Kvaliteta izrade zakonodavstva i česte zakonodavne izmjene i dalje su izvor zabrinutosti među poduzećima u vezi sa zaštitom ulaganja u Hrvatskoj²⁰³. U prosincu 2023. zaključen je projekt nadogradnje i proširenja portala e-Savjetovanja na jedinice lokalne i područne samouprave. Prošireni portal pokrenut je 16. svibnja 2024. Otad jedinice lokalne i područne samouprave mogu preko njega provoditi savjetovanja. Kad je riječ o zakonodavnom postupku, udio zakona donesenih po hitnom postupku u Saboru smanjio se na 26 %, što je najniži postotak u više od deset godina²⁰⁴.

Hrvatska 1. siječnja 2024. još nije bila provela 27 bitnih presuda Europskog suda za ljudska prava, što je jedna neprovedena presuda više nego prethodne godine²⁰⁵. Na taj dan Hrvatska još nije bila provela 28 % bitnih presuda donesenih u posljednjih 10 godina (29 % presuda 2023.), a prosječno vrijeme do provedbe presuda iznosilo je tri godine i četiri

propisa, s odredbama o procjenama učinka, vrednovanju propisa i provedbi savjetovanja s javnošću. Priopćenje za medije Vlade Republike Hrvatske, „Vlada donijela uredbu za provedbu Zakona o instrumentima politike boljih propisa”, 15. veljače 2024.

Vladin Ured za zakonodavstvo održao je niz radionica u svrhu provedbe tog novog zakona. Informacije dobivene od Vladinog Ureda za zakonodavstvo u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁹⁷ Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 25.

¹⁹⁸ Pisane informacije dobivene od Vladinog Ureda za zakonodavstvo u okviru posjeta Hrvatskoj.

¹⁹⁹ Informacije dobivene od Vladinog Ureda za zakonodavstvo u okviru posjeta Hrvatskoj.

²⁰⁰ U savjetovanjima je 2023. sudjelovao ukupno 6441 pojedinac i pravni subjekt. Ukupno 325 predstavnika organizacija civilnog društva sudjelovalo je u savjetovanjima s javnošću i dostavilo 2314 primjedbi (od ukupno 19 931 zaprimljene primjedbe). Pisane informacije dobivene od Vladinog Ureda za zakonodavstvo u okviru posjeta Hrvatskoj.

²⁰¹ Izvješće pučke pravobraniteljice za 2022., 4. travnja 2023., str. 22, ponovljeno u Izvješću za 2023., 29. ožujka 2024, str. 12.

²⁰² Pisane informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo uz doprinos Hrvatskog novinarskog društva, Centra za mirovne studije, Duginih obitelji, udruge Zagreb Pride, udruge Roda, Inicijative mladih za ljudska prava – Hrvatska, GONG-a, Zelene akcije, organizacije DKolektiv, Centra za mir, nenasilje i ljudska prava i Platforme za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske – CROSOL u okviru posjeta Hrvatskoj.

²⁰³ U Hrvatskoj 32 % poduzeća (u odnosu na 30 % poduzeća 2023.) smatra česte izmjene zakonodavstva ili probleme u kvaliteti zakonodavnog postupka razlogom za nedostatak povjerenja u zaštitu ulaganja. Slika 56, Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024. Prema istraživanju poslovnog okruženja u Hrvatskoj koje je 2024. provela Američka gospodarska komora u Hrvatskoj, kvaliteta zakonskog okvira treće je po redu područje u kojem su ispitanici uočili najveća pogoršanja u posljednjih pet godina (32 % ispitanika). AmCham Hrvatska, Istraživanje poslovnog okruženja u Hrvatskoj 2024., ožujak 2024., str. 8.

²⁰⁴ Sabor je 2023. po hitnom postupku donio 26 % zakona (52 % zakona 2022., 31 % u 2021., 51 % u 2020., 47 % u 2019., 39 % u 2018., 46 % u 2017., 77 % u 2016., 73 % u 2015. i 81 % 2014.). Pisane informacije dobivene od Tajništva Sabora u okviru posjeta Hrvatskoj.

²⁰⁵ Donošenje potrebnih provedbenih mjera za presude Europskog suda za ljudska prava nadzire Odbor ministara Vijeća Europe. Praksa je Odbora grupirati predmete protiv države za koje su potrebne slične provedbene mjere, posebno opće mjere, i zajedno ih ispitati. Prvi slučaj u grupi određen je kao bitan predmet u pogledu nadzora općih mjera, a predmeti koji se ponavljaju unutar grupe mogu se zaključiti ako se procijeni da su poduzete sve moguće pojedinačne mjere potrebne za pravnu zaštitu podnositelja zahtjeva.

mjeseca (2023. dvije godine i osam mjeseci)²⁰⁶. Kad je riječ o poštovanju rokova plaćanja, 31. prosinca 2023. potvrda o plaćanju čekala se u ukupno dva predmeta (u usporedbi sa šest 2022.)²⁰⁷. Broj vodećih presuda koje još nisu provedene do 1. srpnja 2024. povećao se na 28²⁰⁸.

Novi Zakon o upravnim sporovima sadržava mjere za bržu provedbu presuda upravnih sudova. Sabor je 14. ožujka 2024. donio novi Zakon o upravnim sporovima, koji je dio hrvatskog plana za oporavak i otpornost²⁰⁹. Cilj mu je potaknuti proaktivniji pristup vođenju upravnih sudskih postupaka, poboljšati postupovnu disciplinu obiju stranaka i skratiti trajanje postupaka. U tu se svrhu Zakonom uvodi ogledni spor, koji će se primjenjivati ako je u pet ili više prvostupanjskih upravnih sporova predmet tužbe iste pravne i činjenične prirode²¹⁰. Nadalje, propisuje se novi postupak izvršenja ako državna tijela odbiju izvršiti pravomoćnu presudu upravnog suda ili je izvrše pogrešno. U tom posebnom postupku upravni sud može izreći novčanu kaznu odgovornoj osobi u nadležnom javnopravnom tijelu u iznosu do 30 % prosječne godišnje brutoplaće (oko 5000 eura, plativo preko FINA-e) dok se presuda ne izvrši ili kao kaznu za pogrešno izvršenje²¹¹.

Postignut je određen napredak u provedbi preporuka pučke pravobraniteljice, ali pitanje pristupa informacijama još nije do kraja riješeno. Ured pučke pravobraniteljice ima ulogu nacionalne institucije za ljudska prava i nositelj je akreditacije sa statusom A²¹². U Izvješću o vladavini prava za 2023. Hrvatskoj je preporučeno da „dodatno poboljša provedbu preporuka i sustavnije odgovara na zahtjeve pučke pravobraniteljice za informacije”²¹³. U listopadu 2023. Vladin Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina poslao je upitnik svim relevantnim tijelima s pitanjima o provedbi preporuka iz Izvješća pučke pravobraniteljice za 2022²¹⁴. Vlada smatra da su odgovori na taj upitnik pokazali da je 61 % preporuka danih 2022. ili provedeno, ili u tijeku, ili u planu²¹⁵. Prema informacijama dobivenima od pučke pravobraniteljice, stopa provedbe njezinih preporuka 2023. je ostala gotovo ista: oko 44 % svih preporuka iz 2022. već je provedeno ili je njihova u provedba u

²⁰⁶ Sve podatke izračunava Europska mreža za provedbu, a temelje se na broju predmeta koji se smatraju neriješenima na krajnji godišnji datum 1. siječnja 2024. Vidjeti informacije Europske mreže za provedbu za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 2.

²⁰⁷ Vijeće Europe (2024.), Nadzor izvršenja presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava – 17. godišnje izvješće Odbora ministara – 2023., str. 137.

²⁰⁸ Podaci iz internetske baze podataka Vijeća Europe (HUDOC).

²⁰⁹ Vidjeti Provedbenu odluku Vijeća od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske, ključnu etapu 218. Komisija je utvrdila da je ta ključna etapa u zadovoljavajućoj mjeri ostvarena 29. veljače 2024. Komunikacija Komisiji o pozitivnoj preliminarnoj ocjeni četvrtog zahtjeva Republike Hrvatske za isplatu u skladu s Uredbom (EU) 2021/241, C(2024) 1439 final.

²¹⁰ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 41.

²¹¹ Članci 154. i 155. novog Zakona o upravnim sporovima.

²¹² U skladu s načelima koja se odnose na status nacionalnih institucija (Pariška načela).

²¹³ Izvješća o vladavini prava za 2022. i 2023., poglavlje za Hrvatsku, str. 2. U Izvješću o vladavini prava za 2023. zaključeno je da je ostvaren određeni napredak u provedbi preporuke iz 2022.

²¹⁴ Ukupno 32 upitnika poslana su, među ostalim, na adrese 14 ministarstava, Vladinih ureda, Državnog inspektorata, Pravosudne akademije, socijalnih službi, Odvjetničke komore, HRT-a i dvaju tijela lokalnih vlasti. Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 40. Upitnik je omogućio analizu provedbe na dvije razine: kvantitativnoj samoprocjeni i ponovnom vrednovanju kvantitativnih rezultata na temelju kvalitativnih, tj. opisa provedbe. Pisane informacije dobivene od Vlade u okviru posjeta Hrvatskoj.

²¹⁵ Pisane informacije dobivene od Vlade u okviru posjeta Hrvatskoj. Analiza je objavljena u Izvješću o provedbi preporuka pučke pravobraniteljice iz ožujka 2024.

tijeku²¹⁶. Kad je riječ o pristupu informacijama, Vlada je 2023. od pučke pravobraniteljice primila pisani zahtjev za podatke iz informacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova o pet predmeta u vezi s postupanjem prema nezakonitim migrantima, koji su joj proslijeđeni²¹⁷. Ured pučke pravobraniteljice i dalje

se suočava s određenim poteškoćama kad zatraži izravan pristup relevantnim podacima u zaštićenom informacijskom sustavu MUP-a²¹⁸. Dakle, ostvaren je određen napredak u provedbi preporuke iz Izvješća o vladavini prava za 2023. Proračun Ureda pučke pravobraniteljice 2023. se povećao, a 2024. Ured će dobiti dva nova zaposlenika²¹⁹.

Postupno se prelazi na višegodišnji model financiranja organizacija civilnog društva, ali novi Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva još nije donesen. Smatra se da je građanski prostor u Hrvatskoj sužen²²⁰. U prethodnim Izvješćima o vladavini prava²²¹ navedeni su pripremni koraci za donošenje nacionalnog plana, kojim se namjerava dodatno poboljšati sustav pravne, financijske i institucijske potpore aktivnostima organizacija civilnog društva. Od objave Izvješća o vladavini prava za 2023. relevantna radna skupina za izradu nacionalnog plana sastala se tri puta i „tehnički dovršila” nacrt za interno savjetovanje s Vladom, u čemu nije ostvaren daljnji napredak²²². Vladina tijela navela su da to što novi nacionalni plan nije donesen ne ugrožava financiranje organizacija civilnog društva²²³. Vlada smatra da se 2023. trend financiranja preusmjerio s kratkoročne potpore na višegodišnje sustavno i kontinuirano financiranje²²⁴. Neke organizacije civilnog društva kao problem su istaknule sve veće administrativno opterećenje pri podnošenju zahtjeva za sredstva, kao i to kome se za financiranje daje prioritet²²⁵.

²¹⁶ Izvješće pučke pravobraniteljice za 2023., 29. ožujka 2024., str. 312. U Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. utvrđeno je da je oko 46 % svih preporuka iz njezina Izvješća za 2021. već provedeno ili je njihova provedba bila u tijeku.

²¹⁷ Pisane informacije koje je Ministarstvo unutarnjih poslova dostavilo nakon posjeta Hrvatskoj.

²¹⁸ U srpnju 2023. tijekom zajedničkog posjeta s Pododbomom UN-a za sprečavanje mučenja nadležna tijela odobrila su pristup svim podacima bez obzira na njihov oblik. Kad je riječ o druga dva, samostalna posjeta Ureda pučke pravobraniteljice, nakon posjeta u travnju 2023. podaci su dostavljeni na pisani zahtjev u roku od nekoliko tjedana, a tijekom posjeta u prosincu 2023. Uredu je odbijen zahtjev za ispis podataka iz informacijskog sustava (policija tad nije ponudila da dostavi te informacije na zahtjev u pisanom obliku, a Ured ih nije zatražio u tom obliku). Informacije dobivene od Ureda pučke pravobraniteljice u okviru posjeta Hrvatskoj.

²¹⁹ Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 15, i informacije dobivene od Ureda pučke pravobraniteljice u okviru posjeta Hrvatskoj.

²²⁰ Ocjena CIVICUS-a za Hrvatsku; ocjene su na ljestvici od pet kategorija definirane kako slijedi: otvoren, sužen, ometan, ograničen i zatvoren.

²²¹ Izvješća o vladavini prava za 2020., 2021., 2022. i 2023., poglavlja za Hrvatsku.

²²² Informacije koje je Hrvatska dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2024., str. 43, i informacije dobivene od Vladinog Ureda za udruge u okviru posjeta Hrvatskoj.

²²³ Informacije dobivene od Vladinog Ureda za udruge u okviru posjeta Hrvatskoj.

²²⁴ Vlada smatra da su za ključne projekte osigurana dodatna državna sredstva za razdoblje od završetka projekata financiranih iz ESF-a do početka provedbe novih projekata financiranih iz fonda ESF+. Na temelju financijskog izvještaja Financijske agencije (FINA) za 2022. blokirano je 164 od 50 000 udruga, što je 8 % manje nego 2021. Vlada smatra da to pokazuje da je dostupno više financijskih sredstava. Pisane informacije dobivene od Vladinog Ureda za udruge nakon posjeta Hrvatskoj.

²²⁵ Neke organizacije civilnog društva istaknule su da se sredstva prvenstveno usmjeravaju u organizacije civilnog društva koje pružaju socijalne usluge, umjesto u one koje doprinose politici javnog upravljanja, praćenju reformi u području vladavine prava, borbi protiv korupcije i povećanju transparentnosti. Pisane informacije dobivene od zagrebačke Kuće ljudskih prava i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo uz

Prilog I.: Popis izvora prema abecednom redoslijedu*

* Popis informacija primljenih u okviru savjetovanja za Izvješće o vladavini prava za 2024. dostupan je na https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en.

AmCham Hrvatska (2024.), *Istraživanje poslovnog okruženja u Hrvatskoj 2024.*, ožujak 2024. https://www.amcham.hr/storage/upload/doc_library/amcham_-_istrazivanje_poslovnog_okruzenja_u_hrvatskoj_-_2024_163519.pdf.

Organizacija Article 19, priopćenje za medije: „Croatia: Scrap plan to criminally penalise disclosure of ‘non-public’ information, (hr. „Hrvatska: odustanite od plana da otkrivanje „nejavnih” informacija postane kazneno djelo”), 13. lipnja 2024. <https://www.article19.org/resources/croatia-scrap-plan-to-criminally-penalise-disclosure-of-non-public-information/>.

Priopćenje za medije Udruge hrvatskih sudaca, „Najavljena izmjena Zakona o plaći i drugim materijalnim pravima pravosudnih dužnosnika”, 27. veljače 2024., <https://uhs.hr/archives/40305>.

Priopćenje za medije Udruge hrvatskih sudaca, „Mjere upozorenja sudaca završavaju 2. veljače 2024.”, 2. veljače 2024. <https://uhs.hr/archives/40275>.

Priopćenje za medije Udruge hrvatskih sudaca, *Suci se u mjerama upozorenja drže uputa predsjednika VSRH. Od početka mjera nema poziva za stol i pregovore od strane Vlade RH*, 28. siječnja 2024. <https://uhs.hr/archives/40270>.

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo i Hrvatsko novinarsko društvo (2024.), *Istraživanje protiv SLAPP tužbi u Hrvatskoj*, svibanj 2024.

Centar za medijski pluralizam i slobodu medija (2024.), *Alat za praćenje medijskog pluralizma za 2024. Izvješće za Hrvatsku*.

Civicus – praćenje prostora civilnog društva – Hrvatska <https://monitor.civicus.org/country/croatia/>.

CASE – Koalicija protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja u Europi (2022.), *Shutting Out Criticism: How SLAPPs Threaten European Democracy* (hr. „Zatiranje kritika: kako SLAPP-ovi prijete europskoj demokraciji”), <https://www.the-case.eu/wp-content/uploads/2023/04/CASEREportSLAPPsEurope.pdf>.

CASE – Koalicija protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja u Europi (2023.), *SLAPPS: A Threat to Democracy Continues to Grow* (hr. „SLAPP-ovi: sve veća prijetnja demokraciji”) <https://www.the-case.eu/wp-content/uploads/2023/08/20230703-CASE-UPDATE-REPORT-2023-1.pdf>.

Vijeće Europe: Platforma za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara.

Presuda Suda Europske unije od 11. srpnja 2024. u spojenim predmetima C-554/21 Hann-Invest, C-622/21 Mineral-Sekuline i C-727/21 Udruga KHL Medveščak Zagreb, <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-554/21>.

Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa (2021.), *Mišljenje M-136-21*, 29. listopada 2021. <https://www.sukobinteresa.hr/hr/misljenja/robert-sveb-m-136-21-misljenje>.

Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa (2022.), *Mišljenje M-19-22*, 21. siječnja 2022. <https://www.sukobinteresa.hr/hr/misljenja/robert-sveb-m-19-22-misljenje>.

doprinos Hrvatskog novinarskog društva, Centra za mirovne studije, Duginih obitelji, udruge Zagreb Pride, udruge Roda, Inicijative mladih za ljudska prava – Hrvatska, GONG-a, Zelene akcije, organizacije DKolektiv, Centra za mir, nenasilje i ljudska prava i Platforme za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske – CROSOL nakon posjeta Hrvatskoj.

Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa (2023.), *Sustavni prikaz odredbi o sukobu interesa*, 8. prosinca 2023., <https://www.sukobinteresa.hr/hr/priopcenja/sustavni-prikaz-odredbi-o-sukobu-interesa>.

Vlada Republike Hrvatske, Izvješće o provedbi Akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024. godine uz Strategiju sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine, za 2022., 17. kolovoza 2023.,

<https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Antikorupcija/Izvjescje%20o%20provedbi%20Akcijskog%20plana%20za%202022..pdf>.

Priopćenje za medije Vlade Republike Hrvatske, *Vlada donijela uredbu za provedbu Zakona o instrumentima politike boljih propisa*, 15. veljače 2024., <https://savjetovanja.gov.hr/vijesti/vlada-donijela-uredbu-za-provedbu-zakona-o-instrumentima-politike-boljih-propisa/1236>.

Priopćenje za medije Vlade Republike Hrvatske, „*Plenković: Nalazimo se u najvećem ciklusu ulaganja u obrazovanje u povijesti Hrvatske vrijednom 2,5 milijarde eura*“, 2. svibnja 2024., <https://vlada.gov.hr/vijesti/plenkovic-nalazimo-se-u-najvecem-ciklusu-ulaganja-u-obrazovanje-u-povijesti-hrvatske-vrijednom-2-5-milijarde-eura/42371>.

Priopćenje za medije Vlade Republike Hrvatske, „*Ne postoji pritisak na EPPO. Zalažemo se za zakonito trošenje europskih sredstava za koja se Vlada izborila*“, 11. ožujka 2024., <https://vlada.gov.hr/vijesti/ne-postoji-pritisak-na-epo-zalazemo-se-za-zakonito-trosenje-europskih-sredstava-za-koja-se-vlada-izborila/42095>.

Hrvatsko novinarsko društvo (2023.), „*Javno savjetovanje: HND oštro protiv članka 307.a Kaznenog zakona*“, <https://www.hnd.hr/javno-savjetovanje-hnd-ostro-protiv-clanka-307-a-kaznenog-zakona>.

Hrvatsko novinarsko društvo (2023.), „*Radni dokument novog Zakona o medijima – neprihvatljiv*“, 20. srpnja 2023., <https://www.hnd.hr/hnd-radni-dokument-novog-zakona-o-medijima-neprihvatljiv>.

Hrvatsko novinarsko društvo (2024.), „*Otvoreno pismo HND-a građanima o opasnostima izmjena Kaznenog zakona*“, 11. ožujka 2024., <https://hnd.hr/otvoreno-pismo-hnd-a-gradanima-o-opasnostima-izmjena-kaznenog-zakona>.

Hrvatsko novinarsko društvo (26. rujna 2023.), „*Vlada predlaže zakon opasnih namjera*“, <https://www.hnd.hr/hnd-vlada-predlaze-zakon-opasnih-namjera>.

Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“), prvo čitanje, P.Z. br. 634 - predlagatelj: Klub zastupnika Možemo!, 29. veljače 2024., https://sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2024-02-29/175001/PZ_634.pdf.

Organizacija Article 2024, priopćenje za medije: „*Croatia: Former Deputy Minister arrested in investigation involving University of Zagreb* (hr. „*Bivši ministar uhićen u istrazi koja uključuje Sveučilište u Zagrebu*“), 2. svibnja 2024., <https://www.eppo.europa.eu/en/media/news/croatia-former-deputy-minister-arrested-investigation-involving-university-zagreb>.

Alat za praćenje vlasništva nad medijima (2023.), Izvješće za Hrvatsku za 2023., <https://media-ownership.eu/findings/countries/croatia/>.

Europska komisija (2022.), Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2022.

Europska komisija (2022.), Izvješće o vladavini prava za 2022., poglavlje za Hrvatsku.

Europska komisija (2023.), Izvješće o vladavini prava za 2023., poglavlje za Hrvatsku.

Europska komisija (2024.), Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

Europski parlament: *Flash Eurobarometer: Anketa o vijestima i medijima za 2023.*

Priopćenje za medije Ureda europskog javnog tužitelja (2023.), *Hrvatska: 29 osumnjičenika uhićeno u istrazi na Sveučilištu u Zagrebu*, 8. studenoga 2023., <https://www.eppo.europa.eu/en/news/croatia-29-suspects-arrested-investigation-involving-university-zagreb>.

Priopćenje za medije Ureda europskog javnog tužitelja (2024.), *EPPO provodi nove pretrage u sklopu istrage na Sveučilištu u Zagrebu*, 16 veljače 2024. <https://www.eppo.europa.eu/en/news/croatia-eppo-conducts-new-searches-investigation-university-zagreb>.

Forbes (2024.), *Kako popraviti sustav javnih nabava kroz koji godišnje prođe 10 milijardi eura*, 23. veljače 2024. https://forbes.n1info.hr/aktualno/kako-popraviti-sustav-javnih-nabava-kroz-koji-godisnje-prode-10-milijardi-eura/?utm_source=onesignal&utm_medium=webpush&utm_campaign=2024-02-23-NAJEI-OBLICI-KO.

GONG (2023.), priopćenje za medije: „*Gong Povjerenstvu: Prvo provjeravajte najviše dužnosnike*“, 22. prosinca 2023. <https://gong.hr/2023/12/22/gong-povjerenstvu-prvo-provjeravajte-najviseduznosnike/>

GRECO (2018.), *Četvrti evaluacijski krug, drugo izvješće o sukladnosti za Hrvatsku*, 7. prosinca 2018., GrecoRC4(2018)14 <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680920114>.

Priopćenje za medije Visokog kaznenog suda: Sudačko vijeće Visokog kaznenog suda donijelo odluku o prituzbi za pokretanje postupka povrede Kodeksa sudačke etike, 23. svibnja 2024., <https://sudovi.hr/hr/vksrh/priopcenja/sudacko-vijece-visokog-kaznenog-suda-donijelo-odluku-o-prituzbi-za-pokretanje>.

Priopćenje za medije Hrvatskog novinarskog društva (2024.), *Aktivne najmanje 752 tužbe teške 4,1 milijun eura, a u 1333 presuđena predmeta – 40 % je bio čisti SLAPP*, 24. svibnja 2024. <https://www.hnd.hr/hnd-aktivne-najmanje-752-tuzbe-teske-4-1-milijun-eura-a-u-1333-presudena-predmeta-40-posto-je-bio-cisti-slapp>.

Index (2023.), „*Podignuta optužnica protiv Mamića i osječkih sudaca*“, 7. lipnja 2023., <https://www.index.hr/vijesti/clanak/podignuta-optuznica-protiv-mamica-i-osjeckih-sudaca/2469722.aspx>.

Index (2023.), *Uskok ušao u HEP zbog goleme plinske afere*, 11 srpnja 2023., <https://www.index.hr/vijesti/clanak/uskok-usao-u-hep-zbog-goleme-plinske-afere/2478524.aspx>.

Index (2023.), *Visoki kazneni sud donio važnu odluku u korist bivših Plenkovićevih ministara*, 7. prosinca 2023., <https://www.index.hr/vijesti/clanak/visoki-kazneni-sud-donio-vaznu-odluku-u-korist-bivsih-plenkovicevih-ministara/2519026.aspx>.

Ured povjerenika za informiranje (2024.), *Izvješće za 2023.*, <https://pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2024/03/Izvjescje-o-provedbi-ZPPI-za-2023.pdf?x57830>.

Jutarnji list (2024.), *EU tužiteljstvo za Jutarnji: „Proveli smo temeljitu analizu: Hrvatska se ne pridržava načela...“*, 24. siječnja 2024., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/eu-tuziteljstvo-za-jutarnji-proveli-smo-temeljitu-analizu-hrvatska-se-ne-pridrzava-nacela-15431673>.

Utvrđivanje stanja slobode medija (2023.), *Minister of Culture and Media Nina Obuljen Koržinek attacks Telegram journalist Dora Kršul* (hr. „Ministrica kulture i medija Nina Obuljen Koržinek napala novinarku Telegrama Doru Kršul“), 8. studenoga 2023., <https://www.mapmf.org/alert/30839>.

Utvrđivanje stanja slobode medija (9. siječnja 2024.), *N1 journalist told by Prime Minister Andrej Plenković N1 is "semi-legal"* (hr. „Premijer Plenković rekao novinarima N1 da su „polulegalni““), <https://www.mapmf.org/alert/31100>.

N1 (2024.), *Vrhovni sud zahtijeva dokumentaciju o Turudiću*, 5. veljače 2024., <https://n1info.hr/english/news/daily-supreme-court-is-requesting-documentation-on-turudic/>.

Portal N1 (2024.), *Glavna europska tužiteljica za NI: „Vjerujem da hrvatskom premijeru nije cilj miješati se u istrage EPPO-a”*, 20. siječnja 2024., <https://n1info.hr/vijesti/glavna-europska-tuziteljica-za-n1-vjerujem-da-hrvatskom-premijeru-nije-cilj-mijesati-se-u-istrage-eppo-a/>.

Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa (2024), *Croatia, the assault on the local press* (hr. „Hrvatska, napadi na lokalne medije”), 12. siječnja 2024., <https://www.balcanicaucaso.org/eng/Areas/Croatia/Croatia-the-assault-on-the-local-press-229297>.

Izvešće pučke pravobraniteljice za 2022., 4. travnja 2023., <https://www.ombudsman.hr/hr/download/izvjesce-pucke-pravoraniteljice-za-2022-godinu/?wpdmdl=15489&refresh=659e7e3a9150d1704885818>.

Izvešće pučke pravobraniteljice za 2023., 29. ožujka 2024., https://www.ombudsman.hr/hr/download/izvjesce_pucke_pravoraniteljice_za_2023_godinu/?wpdmdl=18399&refresh=6628e234b27ec1713955380.

Politico (2024.), *Croatian journos decry ‘catastrophic’ anti-leaks bill* (hr. „Hrvatski novinari na nogama zbog ‚katastrofalnog’ zakona protiv curenja informacija”), 31. siječnja 2024., <https://www.politico.eu/article/croatia-journalists-hrvoje-zovko-slam-andrej-plenkovic-catastrophic-new-legislation-press-freedom/>.

Reporteri bez granica (2023.), Svjetski indeks slobode medija za 2023.

Priopćenje Državnoodvjetničkog vijeća: *Zaprimljene četiri prijave na objavljeni javni poziv*, 5. siječnja 2024. <https://dov.hr/hr/priopcenja/zaprimljene-cetiri-prijave-na-objavljeni-javni-poziv>.

Izvešće Državnog odvjetništva za 2023. (2024.), 28. travnja 2024., <https://dorh.hr/hr/izvjesca-oradu/izvjesce-o-radu-drzavnih-odvjetnistava-u-2023-godini>.

Vrhovni sud (2023.), *Smjernice za komuniciranje pravosuđa s javnošću u skladu s Akcijskim planom za razdoblje od 2022. do 2024. uz Strategiju sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030.*, 25. rujna 2023., <https://www.vsrh.hr/EasyEdit/UserFiles/normativni-akti/2023/smjernice-za-komuniciranje-pravosudja-s-javnoscu.pdf>.

Vrhovni sud (2023.), *Dopis predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske predsjedniku Vlade Republike Hrvatske*, 26. lipnja 2023., <https://www.vsrh.hr/dopis-predsjednika-vrhovnog-suda-republike-hrvatske-predsjedniku-vlade-republike-hrvatske-u-svezi-strajka-sluzbenika-i-namjestenika-u-pravosudnim-tijelima.aspx>.

Priopćenje za medije Vrhovnog suda, „*Pravosudni sustav pred slomom – masovni odlazak službenika*”, 3. srpnja 2023., <https://www.vsrh.hr/pravosudni-sustav-pred-slomom-masovni-odlazak-sluzbenika.aspx>.

Priopćenje za medije Vrhovnog suda, *Vrhovni sud presudio - štrajk službenika i namještenika u sudovima je zakonit*, 20. lipnja 2023., <https://www.vsrh.hr/vrhovni-sud-presudio-strajk-sluzbenika-i-namjestenika-u-sudovima-je-zakonit.aspx>.

Vrhovni sud (2024.), informacije za Izvešće o vladavini prava za 2024.

Vrhovni sud (2024.), Uputa predsjednika Vrhovnog suda, 22. siječnja 2024., <https://www.vsrh.hr/EasyEdit/UserFiles/priopcenja/2024/su-v-9-2024-1-uputa.pdf>.

Vrhovni sud (2024.), priopćenje za medije od 15. veljače 2024. <https://www.vsrh.hr/predsjednik-visokog-kaznenog-suda-uz-suglasnost-predsjednika-vrhovnog-suda-podnio-prituzbu-zbog-povrede-kodeksa-sudacke-etike-protiv-suca-ivana-turudica.aspx>.

Telegram (2024.), „*Fantastičan HRT. Nadzorni odbor potvrdio Telegramova skandalozna otkrića o ravnatelju Švebu, ali za sve krive bivšu upravu*”, 22. veljače 2024., <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/fantastican-hrt-nadzorni-odbor-potvrdio-telegramova-skandalozna-otkricka-o-ravnatelju-svebu-ali-za-sve-krive-bivsu-upravu/>.

Telegram (2024), „Plenković prijeti sa sjednice Vlade: ‚Neprihvatljivo je da nitko ne odgovara jer mediji pišu o interesantnim predmetima‘”, 31. listopada 2024., <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/plenkovic-i-nakon-ublazavanja-lex-ap-a-prijeti-neprihvatljivo-je-da-nitko-ne-odgovara-jer-mediji-pisu-o-interessantnim-predmetima/>.

Telegram (2024.), „Povjerenstvo za sukob interesa potvrdilo Telegramovo otkriće: skandalozni šef HRT-a isplaćivao si naknade koje mu ne pripadaju”, 8. ožujka 2024., <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/povjerenstvo-za-sukob-interesa-potvrdilo-telegramovo-otkrice-skandalozni-sef-hrt-a-isplacivao-si-naknade-koje-mu-ne-pripadaju/>.

Telegram (2024.), „Ovo je nestvarno. Razotkriven medijski reket, a Vlada uvjerava EU da nam je državno oglašavanje u medijima super”, 16. siječnja 2024., <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/ovo-je-nestvarno-razotkriven-medijski-reket-a-vlada-uvjerava-eu-da-nam-je-drzavno-oglasavanje-u-medijima-super/>.

Telegram (2024.), „Donosimo otkriće zbog kojeg bi u svakoj uređenoj državi letjela cijela uprava: HRT bivšoj tvrtki svog šefa bez natječaja platio 1,25 milijuna eura”, 12. veljače 2024., <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/hrt-je-bivsoj-tvrtki-svog-direktora-protuzakonito-platio-125-milijuna-eura-ministrice-kulture-pomogla-mu-je-to-pravdati/>.

Telegram (2024.), „Došli smo do skandaloznog nalaza revizije na HRT-u: nezakonito isplaćuju milijune i to proglašavaju poslovnom tajnom”, 31. siječnja 2024., <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/dosli-smo-do-skandaloznog-nalaza-revizije-na-hrt-u-nezakonito-isplacuju-milijune-i-to-proglasavaju-poslovnom-tajnom/>.

USKOK (2024.), *Protiv okrivljenika pokrenuta istraga zbog sumnje na „izvlačenje“ novca s jedne TV postaje*, 29. siječnja 2024., <https://uskok.hr/hr/priopcenja/protiv-okrivljenika-pokrenuta-istraga-zbog-sumnje-na-izvlacenje-novca-s-jedne-tv-postaje>.

USKOK (2024.), priopćenje za medije: *USKOK uputio dopis Uredu europskog javnog tužitelja u Republici Hrvatskoj*, 12. ožujka 2024., <https://uskok.hr/hr/priopcenja/uskok-uputio-dopis-uredu-europskog-javnog-tuzitelja-u-republici-hrvatskoj>.

Venecijanska komisija, *Mišljenje o Zakonu o državnom odvjetništvu (Poljska)*, CDL-AD(2017)028, 11. prosinca 2017., [https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2017\)028-e](https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2017)028-e).

Prilog II.: Posjet Hrvatskoj

Službe Komisije održale su u siječnju i veljači 2024. virtualne sastanke sa sljedećim organizacijama:

- Agencijom za elektroničke medije,
- Američkom gospodarskom komorom u Hrvatskoj,
- Udrugom hrvatskih sudaca (sudac Damir Kontrec),
- Odvjetničkom komorom,
- Centrom za demokraciju i pravo Miko Tripalo,
- Centrom za mirovne studije,
- Povjerenstvom za odlučivanje o sukobu interesa,
- Ustavnim sudom,
- Hrvatskim novinarskim društvom,
- hrvatskom Udrugom novinskih izdavača,
- udrugom GONG,
- Uredom za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske,
- Uredom za udruge u suradnji s NVO-ovima,
- Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina,
- HRT-om – Hrvatskom radiotelevizijom (s glavnim ravnateljem Robertom Švebom),
- Kućom ljudskih prava,
- Ministarstvom kulture i medija,
- Ministarstvom pravosuđa i uprave,
- Uredom povjerenika za informiranje,
- Uredom pučke pravobraniteljice,
- Nacionalnim vijećem Hrvatskog sabora za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije,
- PNUSKOK-om, specijaliziranom policijom za borbu protiv korupcije,
- tajništvom Sabora,
- Državnoodvjetničkim vijećem,
- Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske (uključujući USKOK, specijalizirano tužiteljstvo za borbu protiv korupcije),
- Državnim uredom za reviziju,
- Državnom komisijom za kontrolu postupaka javne nabave,
- Državnim sudbenim vijećem,
- Vrhovnim sudom (predsjednikom Vrhovnog suda mr. sc. Radovanom Dobronićem),
- Sindikatom novinara Hrvatske.

* Komisija je održala i niz horizontalnih sastanaka sa sljedećim organizacijama:

- organizacijom Amnesty International EU,
- centrom CDT Europe (centrom za demokraciju i tehnologiju),
- Europski volonterskim centrom,
- Savezom građanskih sloboda za Europu,
- organizacijom Branitelji građanskih prava (*Civil Rights Defenders*),
- mrežom „Civilno društvo Europe”,
- udruženjem Culture Action Europe,

- organizacijom Democracy Reporting International,
- Europskim centrom za neprofitno pravo,
- Europskim građanskim forumom,
- Europskom federacijom novinara,
- Europskim partnerstvom za demokraciju,
- Europskim forumom mladih,
- organizacijom Free Press Unlimited,
- Međunarodnom federacijom za ljudska prava,
- Međunarodnim savezom za planirano roditeljstvo,
- Međunarodnim institutom za medije,
- Irskim vijećem za građanske slobode,
- organizacijom JEF Europe,
- mrežom Open Society Foundations,
- udrugom Philanthropy Europe,
- platformom PICUM,
- Reporterima bez granica,
- mrežom SOLIDAR,
- organizacijom Transparency International EU.